

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER
ORGAAN VOOR DE MEDEDELINGEN VAN DE CENTRALE COMMISSIE VOOR DE RIJNVAART
UITGAVE VAN HET NEDERLANDSCH ECONOMISCH INSTITUUT

19^e JAARGANG

WOENSDAG 20 JUNI 1934

No. 964

NEDERLANDSCH ECONOMISCH INSTITUUT.

Curatoren: Mr. G. Vissering, Voorzitter; Ir. A. Plate, Onder-Voorzitter; Mr. K. P. van der Mandele, Penningmeester; Mr. P. Hofstede de Groot; Jhr. Mr. L. H. van Lennep; L. H. Mansholt; Mr. R. Mees; E. D. van Walree; Ch. J. I. M. Welter; C. J. P. Zaalberg.

ECONOMISCH-STATISTISCHE BERICHTEN. COMMISSIE VAN ADVIES:

Prof. Mr. D. van Blom; Jhr. Mr. L. H. van Lennep; Mr. K. P. van der Mandele; Prof. Dr. N. J. Polak; Mr. Dr. L. F. H. Regout; Dr. E. van Welderen Baron Rengers; Prof. Mr. H. R. Ribbius; Jan Schilthuis; Prof. Mr. F. de Vries.

Gedelegeerd lid: Prof. Mr. Dr. G. M. Verrijn Stuart.
Redacteur-Secretaris: Dr. H. M. H. A. van der Valk.
Secretariaat: Pieter de Hoochweg 122, Rotterdam.
Telefoon Nr. 35000. Postrekening 8408.

Advertenties f 0,50 per regel. Plaatsing bij abonnement volgens tarief. Administratie van abonnementen en advertenties: Nijgh & van Ditmar N.V., Uitgevers, Rotterdam, Amsterdam, 's-Gravenhage. Postchèque- en giro-rekening No 145192.

Abonnementsprijs voor het weekblad franco p. p. in Nederland f 20,—. Buitenland en Koloniën f 23,— per jaar. Losse nummers 50 cents. Economisch-Statistisch Kwartaalbericht f 1.—. Leden en donateurs ontvangen het weekblad en het Kwartaalbericht gratis en een reductie op de verdere publicaties.

Aangeteekende stukken: Bijkantoor Ruigeplaatweg.

INHOUD.

	Blz.
Mededeelingen van de Centrale Commissie voor de Rijnvaart	538
INDISCHE INVOERRECHTEN door Th. Ligthart	541
De nieuwe regeling van surséance van betaling, de gelegenheid tot accoord openende door Dr. R. van Genechten	542
De kansen van de Nederlandsche industrie in Nederlandsch-Indië door H. F. N. Nieuwenhuis	543
Standardisatie van land- en tuinbouwproducten door C. Brakman	544
De Rijksmiddelen over Mei 1934	545
BUITENLANDSCHE MEDEWERKING:	
Het economisch herstel in Zuid-Afrika door Prof. Dr. C. G. W. Schumann	546
AANTEKENINGEN:	
Toenemende bewapening in de wereld	548
Het kalimonopolie in gevaar	549
De geografische verdeeling van den Nederlandschen uitvoer	549
De trek van het platteland naar de steden in de Vereenigde Staten	550
Het bouwbedrijf in 1933	551
INGEZONDEN STUKKEN:	
De rubberregeling in Nederlandsch-Indië door J. F. Haccoü	552
MAANDCIJFERS:	
Emissies in Mei 1934	562
Overzicht van den stand der Rijksmiddelen	563
STATISTIEKEN	553—556
Geldkoersen. — Wisselkoersen. — Bankstaten.	

19 JUNI 1934.

Eenige vermindering van de ruimte der geldmiddelen is ook deze week niet te bespeuren geweest. De gedeeltelijke aflossing van het hier in Nederland geplaatste Fransche schatkistpapier doet vermoeden, dat de eerstvolgende weken nog meer middelen naar de markt zullen vloeien. De Minister van Financiën heeft dan waarschijnlijk ook gemeend, hiervan te moeten profiteeren door bij de a.s. inschrijving op f 85 millioen schatkistpapier — welke den 21sten zal worden gehouden — waarvan f 53 millioen voor aflopend papier moeten dienen, voor niet minder dan f 35 millioen nieuw geld te vragen, wat meer lijkt, dan de regeering noodig heeft. Prima Nederlandsche bankaccepten noteerden $\frac{5}{8}$ pCt., call voor zoover te plaatsen $\frac{3}{4}$ pCt., prolongatie onveranderd 1 pCt.

* * *

Op de wisselmarkt stonden de Marken in het centrum van de belangstelling. De ongunstige positie, waarin Duitschland verkeert, heeft den koers naar beneden gedrukt, 55.65; tenslotte volgde een verbetering tot 56.15. Registermarken lagen ook overwegend aangeboden en zijn eveneens sterk teruggegaan; ook hier volgde tenslotte een klein herstel. In den Pondenkoers was uiteindelijk weinig verandering $7.43\frac{1}{2}\%$ — 7.45% — 7.43% . Dollars bleven gezocht en verbeterden van $1.47\frac{3}{16}$ tot $1.47\frac{7}{16}$. De \$/£ en Frs./£ koersen zijn door de contrôle voor te groote schommelingen behoed; $(5.05\frac{1}{2}\%$ — $5.04\frac{1}{2}\%$ en ongeveer $76\frac{7}{16}$). Fransche Francs waren eenige dagen tamelijk gezocht en kwamen op $9.74\frac{1}{4}\%$, slot $9.73\frac{1}{2}\%$. Belga's 34.45. Zwitserse Francs vaster 47.91. Gezocht waren Argentijnsche Pesos, waarvan de koers op $37\frac{1}{4}$ kwam.

Op de termijnmarkt trachtte men — veelal te vergeefs — Marken op een- en drie maanden te plaatsen; het disagio was tenslotte ca. $1\frac{1}{4}$ resp. 4 c. De termijnprijzen van Ponden en Dollars veranderden niet.

De laatste dagen was er eenige levendigheid op de goudmarkt. Er was een groote buitenlandsche koper, die ook hier in Nederland zijn behoefte probeerde te dekken. Baren levering Londen werden tenslotte op f 1.650 gedaan. Sovereigns 12.10, Eagles 2.48 $\frac{1}{8}$ en gouden tientjes 10.14; in gouden munten waren de omzetten maar van weinig beteekenis. Marken bankpapier zeer aangeboden: 51.80.

VERSLAG VAN DE WERKZAAMHEDEN DER
CENTRALE COMMISSIE VOOR DE RIJN-
VAART OVER 1933.

Administratieve zaken.

a) *Samenstelling van de Centrale Commissie.*

De overleden Deutsche Commissaris, de Heer Peters, werd voor de Juli- en November-zittingen door Ministeriaalrat Baur vervangen. De Heer Brunet, op zijn verzoek ontheven van zijn functie, werd vervangen door den Heer Woestijn, Directeur aan het Ministerie van Openbare Werken. Sir John Baldwin, die de leeftijdsgrens heeft bereikt, werd vervangen door den Heer D. W. Keane. Tenslotte heeft Prof. Bruins zijn ontslag ingediend en werd in den loop van het jaar niet vervangen. Eind 1933 was de Centrale Commissie derhalve als volgt samengesteld:

Voorzitter: de Heer Jean Gout,

Commissarissen:

Het Deutsche Rijk en de Deutsche Oeverstaten:

de Heeren Seeliger (Commissaris voor Hessen), Baur (Commissaris voor Pruisen), Fuchs (Commissaris voor Baden), Greuling (Commissaris voor Beieren).

Adj.-Commissaris: de Heer Ickes.

België: de Heeren de Ruelle, Woestijn.

Frankrijk: de Heeren Albert Mahieu, Silvain Dreyfus, Basdevant, Herrenschmidt.

Engeland: de Heer Keane.

Italië: Graaf Martin Franklin, de Heer Sinigalia.

Nederland: de Heeren Kröller, Schlingemann.

Zwitserland: de Heeren Herold, J. Vallotton.

Secretaris-Generaal: de Heer Hostie (Belg).

Adj.-Secretaris-Generaal: de Heer Charguéraud Hartmann (Franschman).

Leden van het Secretariaat: de Heeren de l'Espinasse (Nederlander) en Schwarzenberger (Duitscher).

Secretaris-Archivaris: de Heer Walther (Zwitscher).

De inspecteurs voor de scheepvaart zijn:

voor het Zwitsersche district: de Heer Moor „Kantonsingenieur" te Bazel,

voor het district IA, Fransch-Zwitsersche grens tot den mond van de Lauter: de Heer Callet, „Ingénieur des Ponts et Chaussées" te Straatsburg,

voor het district IB, rechteroever km 182.070 Badensche telling (tegenover den mond van de Lauter) tot de Badensch-Hessische grens: de Heer Baer, „Oberbaurat" te Mannheim,

voor het district II, linkeroever: van den mond van de Lauter tot dien van de Nahe; rechteroever: van de Badensch-Hessische grens tot km 27,4 Pruisische telling, beneden Rüdeshelm: de Heer Häusel, „Oberbaurat" te Mainz,

voor het district III, van den mond van de Nahe tot de Duitseh-Nederlandsche grens: de Heer Gelinsky, „Oberbaurat" te Koblenz,

voor het district IV, de Nederlandsche wateren: de Heer Dittlinger, te 's-Gravenhage.

b) *Vergaderingen van de Commissie en van Comité's.*

De Centrale Commissie heeft in 1933 behalve de twee gewone zittingen in April en November, een buitengewone zitting in Juli gehouden.

Akte van Mannheim.

De Akte van Mannheim werd in 1933 niet gewijzigd. De Centrale Commissie heeft de besprekingen betreffende de herziening van de Akte van Mannheim in 1933 niet voortgezet, daar verschillende Delegaties hebben verklaard, dat het onderzoek der door de Commissie in eerste lezing bewerkte teksten waarschijnlijk eerst in den loop van het volgende jaar zou worden beëindigd.

Reglementaire bepalingen.

In 1933 werden twee wijzigingen aangebracht in het Rijnvaartpolitierglement, alsmede drie wijzigingen in de bepalingen betreffende de commissiën van deskundigen voor de Rijnvaart en betreffende de Rijnschippers en scheepspatenten. Van het Rijnvaartpolitierglement werden de Nos. 5 en 11 van artikel 5 gewijzigd, van de bepalingen betreffende de commissiën van deskundigen artikel 17, en het bijbehorende formulier. Aan de bepalingen werd een nieuw artikel 20b toegevoegd (zie ook hieronder: Nautische zaken).

Jaarverslag van de Commissie.

Het jaarverslag van de Commissie voor het jaar 1932 is bewerkt onder toezicht van het permanente Comité voor het jaarverslag, samengesteld uit de Heeren Ickes, Voorzitter, Herrenschmidt en Schlingemann, Leden. Het kwam tegen het einde van 1932 gereed.

Conferenties en vergaderingen, waarop de Commissie vertegenwoordigd was.

De Commissie was vertegenwoordigd bij de 18e zitting

van de Verkeerscommissie van den Volkenbond, alsmede bij de vergadering van het permanente Comité voor binnenscheepvaart, welke aan de zitting van de Verkeerscommissie voorafging.

De Commissie was eveneens vertegenwoordigd bij de Conferentie van deskundigen, welke te 's-Gravenhage op initiatief van de Nederlandsche Regeering is bijeengekomen om een ontwerp voor een internationale regeling inzake het vervoer van brandbare vloeistoffen op de binnenwateren, op te stellen.

Tenslotte was de Commissie vertegenwoordigd bij de 27e vergadering van den „Verein für die Schifffahrt auf dem Oberrhein".

Technische zaken.

Brug voor gewoon verkeer te Neuwied.

In 1927 was bij de Centrale Commissie een voorloopig plan voor den bouw van een brug voor gewoon verkeer ingediend, opgesteld door de gemeente Neuwied; de Commissie had besloten om de beslissing over het geheele plan op te schorten in afwachting van meer volledige inlichtingen, waarna de Deutsche Delegatie had verklaard, dat voor het oogenblik geen gevolg aan het plan zou worden gegeven (zie verslag van 1927).

In 1933 is een, door de stad Neuwied herzien en door de Deutsche Regeering goedgekeurd, plan bij de Centrale Commissie ingediend met de opmerking, dat met de wenschen, welke de Centrale Commissie vroeger had geuit, rekening was gehouden.

Het plan is onderzocht door het bruggencomité, onder voorzitterschap van den Heer Herold. Dit Comité heeft vastgesteld, dat het nieuwe ontwerp, volgens hetwelk de brug 200 m bovenstrooms van de vroeger vastgestelde plaats zou worden gebouwd, het voordeel medebracht, dat geen pijler in de rivier behoeft te worden gebouwd en dat de midden-pijlers, welke op een eiland gebouwd worden, het uitzicht niet belemmeren. Voorts heeft het Comité geen bezwaren gemaakt tegen de maatregelen, welke tijdens de uitvoering der werken in het belang der scheepvaart zijn voorgeschreven.

De Centrale Commissie heeft de conclusies van het Comité overgenomen en vastgesteld, dat tegen het ontwerp uit het oogpunt van de scheepvaart en vlotvaart geen bezwaar bestaat en dat de bovengenoemde maatregelen afdoende worden geoordeeld.

Bruggen voor gewoon verkeer bij Crefeld en Duisburg.

Door de Deutsche Delegatie werden bij de Centrale Commissie twee ontwerpen voor de constructie van bruggen ingediend, het eerste tusschen Crefeld/Uerdingen en Mündelsheim, het tweede tusschen Duisburg/Hochfeld en Rheinhausen, welke ontwerpen hun grond vonden in de voortdurende toeneming van het verkeer in het nabij gelegen industriegebied van den Roer.

Het bruggencomité heeft in zijn rapport melding gemaakt van de belangrijke verbetering, welke voor de scheepvaart zal intreden door den bouw van deze bruggen, aangezien daardoor twee veren zullen worden opgeheven. Ten aanzien van de eerste brug, welke volgens het ontwerp gebouwd zal worden bij den ingang van de haven van Uerdingen, heeft het Comité vastgesteld, dat de twee ontworpen pijlers de scheepvaart niet zullen belemmeren, daar de plaats van den rechter pijler een ruim voldoende doorvaart waarborgt en deze pijler het uitzicht niet belemmert; de linker pijler zal één geheel vormen met den verlengden rechter havendam van den ingang van de haven van Uerdingen. De toegang tot de haven zal zelfs gemakkelijker worden.

Wat de brug tusschen Duisburg/Hochfeld en Rheinhausen betreft, waarbij slechts één pijler is ontworpen, terwijl de bovenstrooms gelegen spoorwegbrug er twee heeft, heeft het Comité verklaard kennis te hebben genomen van geslaagde proefnemingen, waardoor is aangetoond, dat de scheepvaart hiervan geen belemmering zal ondervinden.

Overeenkomstig het advies van het bruggencomité, heeft de Centrale Commissie vastgesteld, dat tegen de ontwerpen met het oog op de scheepvaart en de vlotvaart geen bezwaar bestaat en dat de maatregelen, welke de Deutsche Regeering zich voorstelt te nemen, tijdens de uitvoering der werkzaamheden in het belang der scheepvaart, afdoende worden geoordeeld.

Bruggen van Straatsburg/Kehl en Hüningen.

De Commissie heeft in de zittingen van April en November kennis genomen van den stand der onderhandelingen betreffende de verhooging der bruggen van Straatsburg/Kehl en de eventuele verhooging of opruiming van de brug bij Hüningen.

Verbetering van den Rijn tusschen Bazel en Straatsburg.

De Commissie heeft zich in de zitting van November eveneens op de hoogte gesteld over werkzaamheden ter verbetering van den Rijn tusschen Bazel en Straatsburg. Blijkens mededeeling van den Franschen Commissaris, was de stand der werkzaamheden bij Kembs op 1 October 1933 als volgt:

1o. De *stuw* is geheel voltooid, met uitzondering der toegangswegen op de beide oevers en het laten zinken der blokken ter beschutting tegen uitschuring beneden de drempels. De oeverbekledingen beneden de stuw moeten nog worden afgewerkt. De oeverbekledingen boven de stuw evenals de afwateringskanalen zijn voltooid. De inrichtingen voor waterafvoer zijn in dienst gesteld.

2o. Het *kanaal* is voltooid. 3o. De *sluizen* zijn voltooid.

4o. De *krachtcentrale* is voltooid. De laatste turbinegroep is op 20 September in dienst gesteld. De elektrische installaties zijn voltooid.

De *opstuwing* heeft op 6 Mei 1933 den stand van 244 + N.N. bereikt. Op 29 Juli liet men den waterstand zakken om een inspectie der werken mogelijk te maken; geleidelijk werd de stand van + 230 N.N. bereikt. Na 21 September werd de opstuwing hervat.

Blijkens de mededeelingen van den Zwitserschen Commissaris betreffende de normalisatiewerken tusschen Istein en Straatsburg zijn deze werken in de drie bouwafdelingen krachtig voortgezet en is men zelfs belangrijker verder dan het werkplan. Sedert het in dienst nemen van baggerwerktuigen op het vak tusschen Sasbach en Ottenheim, waar neerzetting plaats heeft, strekken de werken zich uit over bijna alle vakken tusschen Straatsburg en Istein. De tweede phase der werken, zijnde de afdekking der kribben en de aanleg van strekdammen, kon eveneens gedurende den geheelen duur van het laagwater krachtig worden voortgezet. Vastgesteld werd, dat op het rivier-vak, waar de eerste bouwperiode geëindigd is, de as van het vaarwater in het algemeen de in het ontwerp bedoelde richting heeft aangenomen. Op sommige vakken kunnen de bereikte breedte en diepte bevredigend worden genoemd.

Stroombevaring 1934.

De Commissie heeft besloten in 1934 een stroombevaring tusschen Keulen en Mannheim te doen houden.

Werken, uitgevoerd in den Rijn en in de havens gedurende 1933.

Evenals in vorige jaren heeft de Commissie de staten ontvangen betreffende de werken, uitgevoerd in den Rijn en in de havens. De betreffende mededeelingen zullen in het jaarverslag worden vermeld.

Goedkeuring van in 1933 uitgevoerde werken op het Rijnvak, hetwelk de grens vormt tusschen Duitsland en Frankrijk.

In verband met artikel 359 van het verdrag van Versailles, heeft de Centrale Commissie de uitvoering van de volgende werken goedgekeurd: aanleg van een riool en van een afwateringskanaal in den Rijn bij de Zuidersluis, welke toegang verleent tot de haven van Straatsburg, waarvoor de plannen door de Fransche Delegatie werden ingediend en het afvlakken der beloopten tusschen Kehl en Greffern, waarvoor de plannen door de Deutsche Delegatie werden ingediend.

*Nautische zaken.**Coördinatie en codificatie van Europeesche reglementen betreffende de binnenscheepvaart.*

Naar aanleiding van een voorstel van het Belgische lid van het permanente Comité voor de binnenscheepvaart van de Verkeerscommissie van den Volkenbond, heeft deze Commissie in de XVIIe zitting besloten aan de belanghebbende Europeesche Regeeringen een rondschriften te richten tot het inwinnen van inlichtingen over hare zienswijze omtrent de mogelijkheid eener coördinatie en systematische codificatie der reglementen betreffende de binnenscheepvaart. Zonder den omvang van deze enquête blijvend te willen beperken, was de Verkeerscommissie van oordeel, dat het de voorkeur verdiende om voor het oogenblik slechts die bepalingen in overweging te nemen, waarvan de unificatie bijzonder wenschelijk was, d.w.z. de technische bepalingen betrekking hebbende op de scheepvaart en de uitoefening daarvan.

Herziening der politiereglementen.

De Centrale Commissie heeft besloten over te gaan tot een algemeene herziening van het Rijnvaartpolitiereglement. Het onderzoek van enkele voorstellen tot gedeeltelijke wijzigingen, welke niet bijzonder dringend waren, is uitgesteld om ter gelegenheid van de algemeene herziening te worden hervat.

Eveneens heeft de Commissie zich voorgenomen tot een algeheele herziening van het reglement, betreffende het onderzoek van Rijnschepen, over te gaan.

Rijnvaartpolitiereglement. Gekoppelde vaartuigen.

Volgens § 5, cijfer 5 mogen meer dan twee schepen slechts in geval van nood naast elkander worden gekoppeld. Sedert enkele jaren varen vele schepen van het op het Rijn-Rhône kanaal gebruikelijke type over den Rijn van Bazel naar Straatsburg. Daar de breedte van drie zulke schepen, naast elkander gekoppeld, kleiner is dan 16 m. — kleiner dus dan de breedte van twee naast elkaar gekoppelde Rijnaken — bestaat er tegen het naast elkaar koppelen van drie zulke schepen geen bezwaar. Daar het reglement toch aan een algeheele herziening wordt onderworpen, werd deze wijziging voor het oogenblik slechts van toepassing verklaard op het gedeelte van den Rijn boven Straatsburg.

Daar het zich laten drijven — hoewel toegestaan — voor de andere vaartuigen en ook bij het doorvaren van schipbruggen, niet geheel zonder bedenking is, is bepaald, dat bij het zich laten drijven, één der vaartuigen voorzien moet zijn van mechanische voortbeweging van voldoende vermogen.

Bijgevolg werd § 5, cijfer 5 als volgt aangevuld:

„Evenwel mogen boven Straatsburg drie zijdelings gekoppelde vaartuigen varen, mits hunne gezamenlijke breedte niet meer bedraagt dan 16 m. en mits bovendien hetzij ten minste één der vaartuigen is voorzien van voldoende sterke mechanische middelen van voortbeweging, hetzij de vaartuigen worden gesleept.”

Deze bepaling is 1 Augustus 1933 in werking getreden.

Rijnvaartpolitiereglement. Vlaggen van politievaartuigen.

Op verzoek van de Deutsche Delegatie is de tweede zin van § 5, cijfer 5 van het Rijnvaartpolitiereglement als volgt gewijzigd:

„Dit moet geschieden, wanneer op het schip van den ambtenaar van het toezicht bij dag een vlag wordt getoond, welke op Fransch Staatsgebied uit driehoekige blauw-wit-roode, op Duitsch Staatsgebied uit driehoekige zwart-wit-roode, op Nederlandsch Staatsgebied uit driehoekige rood-wit-blauwe velden bestaat, en bij nacht aan stuurboord eene naar voren zichtbare lantaarn met rood licht heen en weer wordt gezwaaid.” Deze wijziging is met ingang van 1 Januari 1934 in werking getreden.

Bepalingen omtrent de commissiën van deskundigen voor de Rijnvaart en omtrent de Rijnschippers en scheepspatenten. Vaartuigen voorzien van een certificaat, verstrekt door een erkende classificatiemaatschappij. (Artikel 17; bijbehorend formulier, nieuw art. 20b).

Op initiatief van de Fransche Delegatie en met het doel om den arbeid der commissie van deskundigen te vereenvoudigen, heeft de Centrale Commissie, overeenkomstig het voorstel van het nautisch Comité onder voorzitterschap van den Heer Schlingemann, besloten aan deze commissies de bevoegdheid te geven om desgewenscht af te zien van een onderzoek naar de constructie en de uitrusting van schepen, welke voorzien zijn van een certificaat, afgegeven door een erkende classificatiemaatschappij.

Deze wijziging heeft een verandering medegebracht van de redactie van artikel 17 en van het bijbehorende formulier.

Dientengevolge werden de volgende teksten aangenomen:

A. De eerste zin van artikel 17 wordt als volgt gewijzigd:

„Is op grond van de artikelen 16 en 20, 20b of 23 het schip deugdelijk bevonden ter bevaring van het Rijnvak, waarvoor het bestemd is, dan moet de Commissie den grootst geoorloofden diepgang van het schip in geladen toestand vaststellen en door middel van ijzeren platen (krammen) van 30 cM. lengte en 4 cM. hoogte doen aanduiden.”

B. Een artikel 20b als volgt luidend, wordt toegevoegd:

„De Commissie kan zich onthouden van het instellen van een onderzoek naar den bouw van het vaartuig en van het vaststellen van zijn uitrusting, bedoeld in de artikelen 16 en 20, indien het vaartuig is voorzien van een door een door alle Oeverstaten erkende classificatiemaatschappij afgegeven certificaat, dat aan de Commissie den waarborg geeft, dat het vaartuig voldoet aan de bij die artikelen vastgestelde eischen.”

C. Het bijbehorende formulier wordt als volgt gewijzigd:

Het bovengenoemde vaartuig is in al zijne deelen en Het vaartuig, voorzien van een certificaat van de onderdeelen door de ondergeteekende Commissie van des- classificatiemaatschappij... gedateerd... is in het regis-

kundigen onderzocht, in haar register ingeschreven onder van de Commissie van deskundigen ingeschreven nummer... (de rest zonder wijziging).

Deze bepalingen zijn 1 Aug. 1933 in werking getreden.

Reglement betreffende het vervoer van bijtende en giftige stoffen op den Rijn.

De Nederlandsche Delegatie had aan de Centrale Commissie voorgesteld artikel 2, cijfer IV van bovengenoemd reglement te herzien; de in de laatste jaren verkregen ondervinding in de haven van Rotterdam had namelijk een wijziging van de bepalingen, waaraan het vervoer van verbindingen van silicium is onderworpen, noodzakelijk gemaakt. Het onderzoek van deze aangelegenheid is opgedragen aan een Comité onder voorzitterschap van den Heer Schlingemann.

Minimum-bemanning der Rijnschepen.

De Commissie heeft in de eerste zitting kennis genomen van de in 1932 toegestane afwijkingen van het reglement op de minimum-bemanning van Rijnschepen.

Economische zaken.

Te nemen maatregelen ter bestrijding van de crisis in de Rijnvaart.

De Commissie heeft in een buitengewone zitting in Juli 1933 de maatregelen onderzocht, welke genomen zouden kunnen worden om de crisis in de Rijnvaart te bestrijden.

Bij de Commissie was door de Deutsche Delegatie een ontwerp ingediend, hetwelk, onder den invloed van de plannen van een groot aantal reederijen en particuliere schippers, een verzachting van de crisis zocht in een algemeene vermindering van de vervoercapaciteit der Rijnschepen; in den loop dezer zitting heeft de Nederlandsche Delegatie amendementen ingediend van dezelfde strekking en uitgaande van dezelfde gedachten.

Op de basis van deze teksten had de Commissie een ontwerp-overeenkomst betreffende de afijking opgesteld, welk ontwerp vervolgens aan de Regeeringen werd voorgelegd.

Tijdens hare studie is de Commissie ertoe overgegaan te besluiten om de meest ernstige aandacht van de Regeeringen te vragen voor de noodzakelijkheid sommige spoorwegtarieven te wijzigen, teneinde te voorkomen, dat de voorgenomen maatregelen (afijking) een verscherping der crisis tengevolge zouden hebben.

In verband met de door de Regeeringen ingediende opmerkingen, heeft de Commissie het project in November omgewerkt. Volledige overeenstemming kon echter nog niet worden bereikt, daar eenige Delegaties zich hadden voorbehouden eerst hare Regeeringen te raadplegen.

In de zitting van November hadden de Belgische, Engelsche, Fransche, Italiaansche, Nederlandsche en Zwitsersche Delegaties, van meening, dat de afijking alle belanghebbenden in de Rijnscheepvaart betrof, nader in het ontwerp opgenomen, dat de maatregelen in zake de afijking vastgesteld zouden worden door een Comité, gevestigd te Keulen en samengesteld uit zeven leden, waarvan één benoemd zou worden door ieder der in de Centrale Commissie vertegenwoordigde Staten. De omgewerkte tekst was in dezen zin opgesteld.

De Deutsche Delegatie, die had voorgesteld om beslissingen inzake de afijking te doen treffen door een beperkt Comité, samengesteld uit vier vertegenwoordigers voor Duitschland, vier voor Nederland, twee voor België, twee voor Frankrijk en één voor Zwitserland, welk Comité zijn zetel in Duisburg zou hebben, heeft door middel van een mededeeling van de Deutsche Delegatie van 8 Januari 1934 verklaard, dat de Deutsche Regeering hare toestemming niet kon verlenen aan een ontwerp, dat naar haar inzicht, de bevoegdheden der Centrale Commissie uitstrekke tot zaken, welke tot de bevoegdheden der Oeverstaten behoorden.

De Delegaties der andere vertegenwoordigde Staten hebben haar inzicht, dat het ontwerp-afijking de bevoegdheden der Commissie niet uitbreidde, gehandhaafd; in deze omstandigheden heeft de Commissie in de gewone zitting van April 1934 vastgesteld, dat aan het door haar opgestelde ontwerp geen verder gevolg kon worden gegeven.

Aanmeldbureaux.

Een expeditie-firma had zich tot de Commissie gewend om uiteen te zetten, dat zich z.g. anmeldbureaux hadden gevormd voor de Rijn- zoowel als voor de Rijnzevaart, in welke bureaux vertegenwoordigers van Deutsche en Nederlandsche particuliere schippers zitting hadden en dat pogingen waren aangewend om de werkingsfeer van deze bureaux nog uit te breiden.

Deze firma betoogde verder, dat deze regeling in haar tegenwoordigen vorm voor de niet-georganiseerde expedi-

teurs een ernstig beletsel voor de uitoefening van hun beroep vormde en vroeg zich af, of bedoelde organisatie verenigbaar was met artikel 1 der Akte van Mannheim.

Daar de Deutsche Delegatie verklaarde, dat de bedoelde anmeldbureaux slechts particuliere instellingen zijn, onafhankelijk zoowel van eenige Regeeringsinmenging, als van eenige controle van publieke lichamen, heeft de Centrale Commissie, nota nemende van deze verklaringen, zich op het standpunt gesteld, dat de door de verenigingen van particuliere schippers opgerichte anmeldbureaux, niet in strijd zijn met artikel 1 van de Akte van Mannheim, daar de schippers niet verplicht zijn van deze bureaux gebruik te maken.

Unificatie van Verkeersstatistieken.

In de XVIIe zitting had de Verkeerscommissie besloten aan de belanghebbende Regeeringen het rapport van het Comité voor de unificatie van verkeersstatistieken te doen toekomen, met verzoek een en ander te willen onderzoeken.

In de XVIIIe zitting heeft de Verkeerscommissie kennis genomen van de ingekomen antwoorden en beraadslaagd over de conclusies, welke naar aanleiding van de ingestelde enquête zouden kunnen worden genomen. In verband met de verschillende bedenkingen der Regeeringen, heeft zij tenslotte besloten om het onderzoek betreffende de unificatie van verkeersstatistieken uit te stellen tot een gunstiger tijdstip.

Sociale zaken.

Comité van deskundigen voor het onderzoek der arbeidsvoorwaarden op de voornaamste Europeesche stroomden.

Daar de Raad van beheer van het Internationaal Arbeidsbureau de, op verzoek van enkele vertegenwoordigers, uitgestelde tweede bijeenkomst van bovengenoemd Comité niet heeft bijengeroepen, is het onderzoek van de klacht, ingediend bij de Centrale Commissie, betrekking hebbende op verschillende sociale kwesties (verzekeringen tegen ziekte, ongevallen enz.) en in het vorig verslag vermeld, aangehouden.

Juridische zaken.

Beroepen voor de Commissie.

Bij de Commissie, in hare hoedanigheid van tweede en laatste beroepsinstantie in vonnissen van Rijnvaartrechtbanken, werden in 1933 vier beroepen in burgerlijke zaken aanhangig gemaakt (in 1932 zeven, eveneens in burgerlijke zaken). Alle zaken werden afgehandeld.

In verband met een beroep voor de Commissie tegen een vonnis van een Nederlandsche Rijnvaartrechtbank, heeft de Commissie, na te hebben vastgesteld, dat er gebruik was gemaakt van gezegeld papier en dat er griffierechten zijn geheven, nota genomen van een verklaring der Nederlandsche Regeering, dat: 1o. de bij vergissing geheven griffierechten waren terugbetaald en 2o. dat de aandacht der bij de bevoegde rechtbanken aangestelde deurwaarders was gevestigd op het feit, dat in zake Rijnvaartzaken de door hen in deze zaken te beteekenen stukken, zijn vrijgesteld van zegelrecht.

Op een aan de Commissie gericht verzoek om inlichtingen in zake den rechtstoestand betreffende de uitvoering van vonnissen van Rijnvaartrechtbanken in België en Zwitserland, was de Commissie van oordeel, dat het niet op haren weg lag om aan het verzoek gevolg te geven.

Binnenscheepvaartrecht.

Evenals in vorige jaren werd de Commissie in de eerste zitting van 1933 ingelicht omtrent den stand van de ratificaties in de verschillende landen der verdragen, aangenomen door de Conferentie van binnenscheepvaartrecht van Genève in 1930. Uit de verschillende verklaringen blijkt het volgende:

In Duitschland is het onderzoek der verdragen door de belanghebbende administraties nog niet beëindigd.

In België waren de ontwerp-wetten, inhoudende de ratificatie van de overeenkomsten van Genève, die in 1932 door den Ministerraad waren goedgekeurd, nog niet ingediend, daar het onderzoek door de administratie van de te nemen maatregelen om de nationale wetgeving in overeenstemming te brengen met de overeenkomsten, nog niet was beëindigd.

In Frankrijk waren de ontwerp-wetten, strekkende tot ratificatie der overeenkomsten over de unificatie van eenige regels inzake aanvaring, teboekstelling van schepen, de zakelijke rechten op schepen enz., evenals het in overeenstemming brengen van deze overeenkomsten met de Fransche wetgeving, op 9 December 1932 bij de Kamer ingediend en hebben in Maart 1933 het onderwerp uitgemaakt van een gunstig rapport.

In Nederland is het onderzoek door de administratie

nog niet beëindigd. In Zwitserland mag de indiening van een ontwerp in den loop van het jaar worden verwacht.

De stand van werkzaamheden, welke tot het inwerking treden van bovengenoemde overeenkomsten moeten leiden, heeft aanleiding gegeven tot het uitstellen van het bijeenroepen van het Comité voor binnenscheepvaartrecht met het oog op het onderzoek der volgende kwesties: hulpverlening en berging, voorloopig beslag en burgerlijke bevoegdheid in aanvaringszaken.

Daar de Heer Rossetti, wegens zijn belangrijken tegenwoordigen werkkring, heeft moeten aftreden als voorzitter van genoemd Comité, heeft de Centrale Commissie Graaf Martin-Franklin tot voorzitter benoemd.

INDISCHE INVOERRECHTEN.

Bij de Staten-Generaal is een Ontwerp ingediend, dat beoogt een aanvulling te geven op de Indische Tariefwet en tevens eenige wijzigingen aan te brengen in het tarief van invoerrechten in Nederlandsch-Indië. De wijzigingen zijn van weinig beteekenis. In hoofdzaak dienen ze om het bestaande tarief te verduidelijken en om één post, die wat zwaar drukte, te verlagen. Het zou de moeite niet loonen over dit ontwerp te schrijven, als ook niet werd voorgesteld om aan art. 3 der Indische Tariefwet een nieuw onderdeel c van den volgende inhoud toe te voegen:

„Voor machinerieën, werktuigen of toestellen ten behoeve van de inrichting van nieuwe industriële bedrijven of van nieuwe onderdelen van bestaande bedrijven, die de vervaardiging van nieuwe eindproducten ten doel hebben, alsmede, gedurende een door hem te bepalen tijdvak van ten hoogste twee jaren, voor in zoodanige bedrijven of onderdelen van bedrijven te verwerven grondstoffen, een en ander indien en voor zoover het verlenen van die vrijstelling of teruggaaf naar zijn oordeel in het economisch belang van Nederlandsch-Indië noodig is.”

De Gouverneur-Generaal krijgt hierdoor het recht belangrijken steun te verlenen aan jonge industrieën. Daar dit recht, wat betreft de bijzondere behandeling bij den invoer van grondstoffen slechts voor maximum twee jaren geldt, blijkt duidelijk de bedoeling om alleen protectie te verlenen voor een periode, die noodig kan zijn voor elke nieuwe nijverheid om zich aan de bestaande toestanden aan te passen en zich op te werken tot een toestand van weerbaarheid tegen buitenlandsche concurrentie. De Regeering wil dus steun verlenen aan het streven naar industrialisatie, dat zich in Indië scherp afteekent, maar wil daarbij vasthouden aan den gebieden eisch, dat elke industrie levensvatbaar en economisch verantwoord moet zijn.

Dit principe is gezond en men mag aannemen, dat de Kamers er zich niet tegen zullen verzetten. Misschien zal men in sommige kringen voelen voor een krachtiger bescherming, in andere weer zal men met tegenzin eraan denken, dat vermoedelijk verscheidene industrieën zullen verrijzen, die den uitvoer van Nederland, die toch al zoo teruggelopen is, nog meer zullen beperken. Als er in onze Kamers een waarlijk diepe belangstelling voor het wel en wee van Nederlandsch-Indië is, zou dit Ontwerp van wet aanleiding kunnen zijn tot een principiëel debat omtrent de wenschelijkheid van die industrialisatie.

Het industrialisatie-probleem is vele jaren geleden gesteld, toen men onder den indruk kwam van den zeer snellen bevolkingsaanwas in de Oost. De vraag kwam toen op, hoe het op den duur mogelijk zou zijn die steeds stijgende bevolking te voeden als niet werd omgezien naar nieuwe middelen van bestaan. De landbouw alleen zou, volgens velen, niet in de stijgende behoeften van de dicht-opeengehoopte massa's kunnen voorzien. Men dacht dan voornamelijk aan Java. Alleen op dit eiland krijgt men wel eens het gevoel van naderende overbevolking, de Buitengewesten bieden nog ruimte voor een ontelbaar aantal werkers. Men wist echter, dat de Javaan zeer hokvast is en nam aan, dat hij de voorkeur zou geven aan een armelijk bestaan op eigen grond boven wat meer weelde op een ander eiland.

De sterke uitbreiding van de cultures, het openen van nieuwe landbouwbedrijven (rubber, vezels, tapioca, oliepalmen) hebben echter tot het begin van de thans heerschende crisis gezorgd, dat het industrialisatie-vraagstuk nimmer akueel werd. Thans echter doemt het op met beangstigenden aandrang naar een logische oplossing. Dit is niet het gevolg van gebrek aan goede voor ontginning geschikte gronden, doordat de landbouw zijn maximale uitbreiding heeft bereikt, maar van den noodtoestand, waarin de landbouw-export-bedrijven zijn gebracht door de afsluiting van de grenzen hunner voornaamste afzetlanden. Hierdoor zijn ettelijke bedrijven overbodig geworden en gesloten, aan uitbreiding valt op geen gebied te denken en nieuwe cultures kunnen niet worden begonnen, zoolang de onzekerheid blijft bestaan, die het autarkie-streven over de wereld brengt.

Landen als Nederlandsch-Indië, die zich, hun bijzondere eigenschappen volgend, er steeds op hebben toegelegd de wereld van grondstoffen en landbouwgewassen te voorzien en die daarvoor in ruil nijverheidsproducten kochten, zijn door de moderne afsluitingspolitiek in een moeilijke positie gebracht. Ze kunnen hun producten moeilijk plaatsen en ze kunnen daardoor veel minder industrie-producten opnemen dan vroeger. De bevolking vindt in de noodlijdende groot-landbouwbedrijven niet voldoende arbeid meer, er is in bewoonde streken te weinig grond voor den betrekkelijk extensieven inlandschen landbouw, men moet dus nu wel heel ernstig overwegen of het mogelijk is de werklooze bevolking in fabrieken aan den slag te krijgen. Men zal daar de producten moeten maken, die men vroeger koopen kon, d.w.z. ruilen tegen eigen landbouwproducten.

De inlander houdt over het algemeen niet van fabrieksarbeid. Dóórlopend werken is hem een gruwel, en in alle bedrijven klaagde men steeds over de ziekte van het absentisme. Men wist, dat er elken dag een zeker aantal arbeiders niet zou binnenkomen, soms steeg het percentage afwezigheid tot veertig. Er was geen behoefte aan en geen verlangen naar rookerige fabriekssteden en stellig zal er nimmer geestdrift bestaan voor den loopenden band.

Zoo zal het wel in zeer veel landbouwstaten zijn, die den nood der crisis thans hard op zich voelen drukken en waar men nu evenals in Nederlandsch-Indië een uitweg zoekt in industrialisatie.

Het tropenklimaat is weinig verlokkelijk voor fabrieksarbeid. Toch heeft men in Indië steeds eenige nijverheid gehad en zonder twijfel zou deze zich geleidelijk hebben uitgebreid, waarbij dan allereerst industrieën aanpassend aan de landbouwbedrijven in aanmerking zouden zijn gekomen. Thans echter dwingen de omstandigheden tot een ontwikkeling, die bij een vrij verkeer zeker nog niet zou zijn ontstaan. Stellig ware het aangenamer als Indië suiker nog tegen nijverheidsproducten ruilen kon. Dat gaat echter niet meer en daarom wordt men den weg der industrialisatie opgedrongen.

Het ingediende Ontwerp van Wet wil van den nood een deugd maken en nieuwe industrieën over de eerste moeilijke jaren heen helpen. In de Memorie van Toelichting staat nadrukkelijk, dat de faciliteiten beperkt moeten worden tot die gevallen, die economisch verantwoord zijn. Er zullen dus geen broeikas-bedrijven worden gefokt, die te gronde zouden moeten gaan als de wereld weder tot bezinning komen zal. Men kan dus niet anders dan de noodzaak van dit ontwerp, ook voor onze Nederlandsche industrie, betrouwen en het desniettemin met instemming aanvaarden.

Het is te hopen, dat het Nederlandsche kapitaal van den steun, die nijverheidsbedrijven op deze wijze kunnen verwerven, zal weten te profiteeren en dat dit nieuwe terrein niet aan het buitenland zal worden overgelaten.

Th. L.

DE NIEUWE REGELING VAN SURSÉANCE VAN BETALING, DE GELEGENHEID TOT ACCOORD OPENENDE.

Een van de belangrijkste grondslagen van het kapitalistisch stelsel is, dat men zijn schulden betalen moet; de handelsman, die dit niet doen kan, wordt in zoo'n stelsel als minderwaardig uitgestooten, zijn crediet is vernietigd, in verschillende landen wordt hij van politieke rechten beroofd. Dit is begrijpelijk wanneer men beseft, dat dit productiestelsel de beteekenis van het particulier bezit verscherpt en de betrouwbaarheid van het crediet een van de levens-eischen ervan is.

Men heeft daarbij sinds lang de noodzakelijkheid gevoeld een verschil te maken tusschen het gebrek aan solvabiliteit en het gebrek aan liquiditeit van den schuldenaar. In het eerste geval trad faillissement op, in het tweede was surséance van betaling mogelijk. Deze laatste kon dus alleen bestaan, voor zoover men kon voorzien, dat de schuldenaar over eenigen tijd wél aan al zijn verplichtingen zou kunnen voldoen.

Na den oorlog is een verzwakking ook van het kapitalistisch beginsel, dat men zijn schulden betalen moet, opgetreden. De belangrijkste oorzaak daarvan is, volgens mij, dat de Bolsjewiki hunne oude schulden niet alleen niet betaald hebben — dit hebben tenslotte alle landen, die inflatie pleegden na den oorlog ook niet gedaan — maar daarenboven uitdrukkelijk zegden, dat zij dit niet zouden doen, en dat hun toch nieuwe credieten verleend zijn. Daaruit bleek, dat dezen grondslag miskend kon worden; men ziet aan Duitschland, dat het die les ter harte neemt.

Hetzelfde verschijnsel, dat wij aldus tusschen de volkeren zien optreden, treedt ook op binnen het beperkter kader van de onderlinge verhouding tusschen de burgers. Het genoemde ontwerp van wet is er een nieuw bewijs van. Nadat in 1925 de voorwaarden voor de verlening van surséance reeds verzwakt waren in dien zin, dat het hiervoor niet meer noodig was, dat vooruitzicht op algeheele betaling bestond, maar dat zij ook kon worden verleend, wanneer niet bleek, dat algeheele betaling niet te verwachten was, wordt door deze wet de mogelijkheid van surséance geopend óók voor het geval, dat vaststaat dat algeheele betaling der schuldeischers niet te verwachten is.

De surséance van betaling heeft zich in Nederland over het algemeen geen groote populariteit verworven. Waarschijnlijk hangt dit samen met het feit, dat ons faillissementsrecht ook voor niet-kooplieden geldt. De gevolgen van gebrek aan liquiditeit bij deze niet-kooplieden is of wel betrekkelijk gemakkelijk te ondervangen, doordat de crediteur eenig geduld oefent, wat meestal geschiedt; of wel beteekent gebrek aan liquiditeit vrijwel steeds tevens gebrek aan solvabiliteit. Slechts sporadisch kwamen verzoeken tot surséance voor. In de laatste jaren is dit, door oorzaken waarover ik straks nog spreken zal, anders geworden. Het bleek toen, dat de belangen van de schuldeischers gedurende den tijd, dat het verzoek om surséance hing, niet voldoende gewaarborgd zijn. In deze lacune voorziet het ontwerp van wet, hoofdzakelijk doordat de Rechtbank terstond na de indiening van het verzoek surséance verleent, zoodat onmiddellijk de gevolgen hiervan kunnen intreden, en aan het zelfstandig handelen van den schuldenaar een einde wordt gemaakt. De verlening van de surséance door de schuldeischers zal nu heeten: definitieve verlening der surséance.

De belangrijkste wijziging, die het ontwerp voorziet, is ondertusschen de mogelijkheid die voor den schuldenaar geopend wordt tijdens de surséance een accoord aan zijn schuldeischers aan te bieden, dat een dwingend karakter zal krijgen, zoodat bij toestemming van $\frac{2}{3}$ der erkende en toegelaten schuldeischers, welke $\frac{1}{4}$ der erkende en toegelaten schuldvorderingen vertegenwoordigen het accoord ook voor de an-

dere schuldeischers bindend zal zijn. Een regeling, die dezelfde is als bij het accoord bij faillissement. Het openen van deze mogelijkheid is het gevolg van een ontwikkeling, die zich in de practijk heeft voorgedaan; meermaals wordt door een schuldenaar, die in moeilijkheden verkeert, aan zijn gezamenlijke schuldeischers een regeling aangeboden buiten faillissement. Familieleden of vrienden willen hem bijstaan om de bezwaren aan een faillissement verbonden te voorkomen; onder voorwaarde, dat dit wordt vermeden zijn zij bereid zekere bedragen beschikbaar te stellen; vele crediteuren zijn bereid hiermede genoegen te nemen; soms zijn enkele crediteuren, die een klein bedrag te vorderen hebben hier echter niet toe genegen en zij kunnen de regeling doen mislukken; daardoor wordt dikwijls deze „gelukkige” oplossing onmogelijk gemaakt. De boedel van het faillissement brengt dan soms aanzienlijk minder op, omdat, eenmaal het faillissement uitgesproken, de genoemde familieleden of vrienden niet meer tot offers bereid zijn, ook niet voor de aanbieding van een accoord, omdat de credietwaardigheid van de zaak, die men redden wilde, toch door het eenmaal uitgesproken faillissement ondermijnd is.

Door het dwangaccoord tijdens de surséance van betaling, waardoor dit tot een verzacht faillissement wordt, zooals de Memorie van Toelichting haar dan ook noemt, wil men nu deze individualistische crediteuren beletten het volle pond voor zichzelf te eischen en hen verplichten met een, door een gequalificeerde meerderheid aanvaarde regeling genoegen te nemen. Of van deze mogelijkheid tot schikking veelvuldig gebruik zal worden gemaakt, hangt af van de publieke opinie, die zich omtrent een dergelijke oplossing zal vormen. Het is duidelijk, dat, wanneer een dergelijk accoord mogelijk wordt gemaakt naast het accoord tijdens het faillissement, dit alleen beteekenis heeft, omdat nu eenmaal tegen de publiciteit en de sociale depreciatie, die uit een faillissement voortvloeien, groote bezwaren bij de debiteuren en degenen, die hen bij de aanbieding van een accoord moeten helpen, bestaan, zoodat aangenomen kan worden, dat deze nog wel een accoord zullen aanbieden, wanneer dit faillissement wordt vermeden en niet meer wanneer het faillissement is uitgesproken. Met andere woorden, iemand, die niet meer solvabel is, wordt niet uitdrukkelijk verklaard, niet meer solvabel te zijn, om hem aan te zetten zijn best te doen om de crediteuren nog zooveel mogelijk tegemoet te komen.

Een van de grootste voordeelen, die aan het onderhandsche accoord verbonden is, nl. dat de kennisgeving daarvan beperkt wordt tot een kleine kring van menschen, moet men door een accoord bij surséance van betaling natuurlijk missen. Evenals het faillissement zal de surséance ter algemeene kennis moeten worden gebracht, al kan daarbij terzelfder tijd worden medegedeeld, dat een accoord wordt aangeboden. Tot hiertoe werd de publicatie van een verzoek tot surséance door de meeste schuldenaren als vrijwel even ontwrichtend voor hun credietpositie beschouwd als de publicatie van hun faillissement. Wanneer deze meening blijft bestaan, zal er voor het accoord buiten faillissement met publicatie, weinig animo bestaan en zal van de nieuwe instelling waarschijnlijk niet veel gebruik worden gemaakt. Ontstaat echter de meening, dat het treffen van een dergelijk accoord, ook al wordt het publiek, de toekomstige positie van den debiteur minder aantast, dan is het mogelijk, dat het een breede ontwikkeling tegemoet gaat.

De verzwakking van den eisch, dat men zijn schulden betalen moet, is in dezen tijd begrijpelijk, omdat het langzamerhand gemeengoed is geworden, dat de schulden aanzienlijk verzwakt zijn door de sterke waardevermindering van het geld.

Het is dan ook niet te verwonderen, dat de volkeren, die aan het behoud van het zuiver kapitalis-

tisch stelsel het meest gehecht zijn, als Engeland en de Ver. Staten, er op zeker oogenblik voor zorg hebben gedragen, dat een verdere verzwaaring van schuldenlast niet optrad. In die landen, waar men de fictie van de identiteit van de geldeenheden van 1929 en die van 1934 wil handhaven, is men daardoor weer tot verdere ficties verplicht. De debiteurenlanden worden verplicht tot de fictie, dat storting in een nationale kas, betaling aan een buitenlandschen crediteur beteekent. De boer-grondeigenaar, wordt geholpen met de fictie, dat een door reglementeering verkregen prijs als richtsnoer van de productie kan worden gebruikt. De boer-pachter, wordt geholpen door de fictie, dat men hem in zijn particulieren nood tegemoet komt, terwijl voor een deel het sociale verschijnsel van de waardevermindering van het geld oorzaak is van de onmogelijkheid, waarin hij zich bevindt de pacht te betalen. De Memorie van Toelichting wijst ook bij dit ontwerp er weer op, dat de aanbidding van een accoord buiten faillissement van belang is als een voorziening op het gebied van het executierecht, welke speciaal beteekenis heeft in de bijzondere tijdsomstandigheden, waaronder wij verkeer. Wie gedeeltelijk zijn schuldeischers betaalt, wanneer hij in nood is, wil men niet als insolvent laten gelden en daarom wordt het faillissement zoo mogelijk voorkomen.

Het groote probleem van de hypothecaire schulden is hierbij nog niet aangevat, want ook bij deze regeling blijven de hypothecaire schuldeischers hunne rechten ten volle handhaven. Wanneer men de individuele behandeling van de gevallen, waarbij aanpassing noodzakelijk is, zooals het Nederlandsch systeem is, verder wil doorvoeren zal men tenslotte ook dit probleem niet buiten beschouwing kunnen laten. Ook hier heeft reeds gedeeltelijke „aanpassing” plaats gehad, hetzij door publieke, hetzij door stille executies. Ik blijf bij de meening, dat deze individuele behandeling een zoo groote verplaatsing van het bezit op dikwijls zeer willekeurige wijze teweeg moet brengen, dat daardoor de grondslagen, waarop ons productie-stelsel berust, in hooge mate worden verzwakt.

Als crisismaatregel past dus het ontwerp in het gevolgde systeem, maar dit systeem kan ik niet toejuichen en het is volgens mij op den duur niet door te voeren. Als maatregel van verdere strekking lijkt mij de regeling niet bijzonder doeltreffend, omdat, naar ik meen, de publieke opinie, het verzacht faillissement, waartoe men de surséance van betaling met gelegenheid tot accoord wil maken, door de publieke opinie zal worden beschouwd als datgene, wat het in werkelijkheid is: een faillissementsaccoord, dat de voordeelen van de stille regeling buiten faillissement, die bij medewerking van crediteuren wel eens slaagt, niet zal bezitten. De heele geest van het ontwerp verraadt m.i. de te uitsluitend juridische opvatting van onze juristen, die de sociologische functie, die het recht heeft al te zeer in het gedrang laat komen. Men kan tenslotte geen juridische regeling omtrent een bepaald maatschappelijk verschijnsel treffen, wanneer men zich van de sociologische beteekenis van dat verschijnsel geen rekenschap geeft.

Ondertusschen is het te hopen, dat het wetsontwerp wordt aangenomen. Eenig nadeel zie ik niet, dat er uit zal kunnen ontstaan en het is mogelijk, dat het in sommige gevallen tot een redelijke oplossing kan leiden, die anders niet zou zijn bereikt, terwijl de maatregelen om bij surséance onmiddellijk de noodige waarborgen voor crediteuren te scheppen, in elk geval aanbeveling verdienen.

R. VAN GENECHTEN.

DE KANSEN VAN DE NEDERLANDSCHE INDUSTRIE IN NEDERLANDSCH-INDIË.

Gelijk in de vorige beschouwing reeds te berde gebracht,¹⁾ is het voor de bevordering van den uitvoer van Nederland naar Indië van primair belang, dat de Nederlandsche fabrikant meer *eigen* ervaring opdoet wat betreft de Indische markt en haar arbeids-sfeer, waartoe een onmiddellijk zakenverkeer met den overzeeschen handelaar zelf een eerste vereischte is.

Ten voorbeeld hiervan moge o.a. worden gewezen op de resultaten van het „British Empire” met zijn export naar *Britsch-Indië*, welke nu reeds jaren (met succes) is ingesteld op een zoo nauw mogelijk contact tusschen den producent en den consument. Vergelijk men het Britsche aandeel in den Br.-Ind. import — pl.m. gemiddeld 48 pCt. over het tijdvak 1927 t/m. 1933 — met het invoerpercentage voor Nederland (zeg 10 pCt. in 1933) in *zijn* koloniaal gebied, dan blijkt wel — ook al wordt rekening gehouden met Engeland's grooteren industrie-„output” — dat het Britsche éérdere inzicht niet onbeloofd is gebleven.

Overigens mag zeker nog wel worden geconstateerd, dat de Britsche exportfabrikant over het algemeen beter is georiënteerd omtrent de handelstoestanden en -verhoudingen rondom Bombay, Calcutta, Rangoon etc., dan het meerendeel zijner Nederlandsche collega's wat betreft de situatie op Java of Sumatra. Alweer een gevolg van de omstandigheid, dat onze industrieëlen niet zélf bij den handel in den Archipel betrokken zijn en dus feitelijk ook geen aanleiding hebben om zich daarvoor, om zoo te zeggen, meer dan „toevallig” te interesseeren. Gelukkig is dit verschijnsel niet „algemeen” waar te nemen, ja zelfs *minder* dan nog enkele jaren geleden het geval was; maar toch zal er nog heel wat moeten verbeteren, resp. zal er in den lande met betrekking tot Ned.-Indië en zijn toekomst nog *véél* moeten worden gepropageerd, alvorens in een brederen kring van de Nederlandsche industrie het nut en het *voorrecht* van een overzeesch arbeidsveld „binnen het eigen rijksgebied” in een voldoende mate zal worden gewaardeerd.

Het geregelde luchtverkeer van onze energieke K.L.M. brengt Indië, steeds dichter bij het *Moederland*; óérlang wellicht reeds binnen de zes dagen en tweemaal per week!

Maar het voert Indië *tevens* gemakkelijker naar *Europa* en *omgekeerd*, hetgeen impliceert dat ook andere Europeesche producenten zich meer tot onzen Archipel, met zijn „open” deur, zullen aangetrokken voelen.

Hoe éér en hoe méér de Nederlandsche exportindustrie zich nu van een debiet op de Indische markt verzekert, des te minder behoeft de Indische handelaar zich dan voor soortgelijke producten naar elders te wenden.

* * *

Nu zal door een *samengaan* van belanghebbenden het hiergestelde doel van „nauwere betrekkingen” allicht beter en spoediger worden bereikt dan wanneer door-elken-fabrikant-voor-zich „*individueel*” wordt geageerd. Hetgeen trouwens, in verband met de wenschelijkheid van goede vertakkingen alom in het uitgestrekt gebied, voor velen wel een onuitvoerbaar en in ieder geval bovenmatig kostbare handeling zou beteekenen.

Vandaar dan ook het groote belang of beter gezegd: de *noodzakelijkheid* van het tot stand komen (brengen) van een *centraal lichaam* (consortium of syndicaat), dat met de onderscheidene industriebedrijven, die naar uitbreiding van zaken met Indië zoeken, in overleg treedt en deze vervolgens in enkele combinaties (van onderling niet-concurrerende fabrieken) samenvoegt.

Daarnevens zoekt de bedoelde „exportcentrale” —

¹⁾ Zie E.-S. B. van 6 Juni 1934.

ten dienste van elke als bovengevormde industrie-groep — dan naar overeenstemming met enkele bekende hier te lande resideerende personen, die in den overzeeschen handel hun sporen verdiend hebben en die bereid zijn om — onder de auspiciën van het Syndicaat — ginds in een hun bekend rayon *uitsluitend* voor een bepaalde *Nederlandsche* combinatie te opereeren; en/of met de diverse overzee in elk centrum gevestigde „dwegg”-importfirma's — vaak één- of tweëmans-bedrijfjes, goed geïntroduceerd doch financieel-gelimiteerd —, die vermoedelijk wel even gaarne voor het onderhavige doel te vinden zijn.

Zoover gevorderd, zorgt het Syndicaat, q.q. de „centrale”, voor de vorming van een afzonderlijke onderneming (N.V.) met een bescheiden kapitaal, waarin wordt deelgenomen door het Syndicaat en de (gezamenlijke) fabrikanten elk met $\frac{1}{2}$ deel, terwijl het restant kome voor rekening van den betreffenden groeps-agent of -vertegenwoordiger, die de onderneming beheert. Daar dit fonds uitsluitend dient tot dekking der overzeesche bedrijfslasten (minus de commissies), zal met zeg f 25/50.000,— per onderneming, al naar gelang het rayon, kunnen worden volstaan.

De bedoeling is nu, dat iedere fabrikant door middel van die onderneming zijn producten direct verhandelt met den overzeeschen tusschenhandel en elk dus ook het delcredere loopt van zijn eigen leveranties. De volle opbrengst der goederen — minus onkosten en commissieloon — komt zoodoende ten goede van den fabrikant, die aldus *weet* en *ervaart* hoe zijn Indische belangen worden behartigd.

Welke commissie-norm dient te worden aangelegd, hangt af van den aard van elk artikel en van den afzet in een bepaald rayon. En welke fabrikaten voor het doel in aanmerking komen, is eveneens nader te bezien, alhoewel in algemeenen zin gesproken, alle z.g. „verbruiks”-artikelen ginds een goede kans kunnen maken. Wat de selectie van artikelen betreft, diene wel een uitzondering te worden gemaakt voor de belangrijke textielproducten (met name die van Twenthe en Helmond b.v.), welker bediening ginds te véél aandacht en zorg vereischt — en die trouwens in Ned.-Indië al goéd en voldoende vertegenwoordigd zijn — om in een dusdanige combinatie te worden ingeschakeld.

Dat bij eene in bovengeschetsten zin goed-doorgevoerde actie voor een *ruimere* en méér *doeltreffende* distributie ten behoeve van *ieder*en fabrikant kan worden zorggedragen, ligt voor de hand, wijl het „crediet-risico” in dit geval ten opzichte van een bepaalden kooper over een *aantal* leveranciers verdeeld wordt.

* * *

„Crediet” en „risico”: twee belangrijke factoren, die hier wel even onder de loupe mogen komen.

Wat den gebruikelijken crediettermijn aangaat, méér dan twee- en in sommige gevallen hoogstens drie maanden crediet behoeft in Indië thans zeker niet (meer) te worden verleend. De credietwaardigheid van de koopers is wel vrij goed na te gaan en de solvabiliteit is op het moment over het algemeen wel gunstiger dan b.v. enkele jaren geleden; de tusschenhandel heeft zich ginds al geleidelijk aangepast aan de gewijzigde omstandigheden.

En wat het gevaar voor déconfitures betreft, vestige men de aandacht op de bestaande (semi-officiële) *Nederlandsche Exportcrediet-Verzekering Maatschappij*.

Rest nog een antwoord te geven op de vraag, op welke wijze het beoogde *Export-Syndicaat* opgericht zal moeten worden, resp. wie zich daar vóór moeten spannen en een behoorlijke financiële deelneming moeten durven nemen. En dan meenen wij, dat in de eerste plaats de Indische banken en reederijen daartoe den stoot moeten geven, doch ook onze diverse andere bankinstellingen en scheepvaart-maatschap-

pijen zich niet onbetuigd mogen laten. Het belang van onzen overzeeschen export houdt n.l. geenszins op bij het verkeer met Ned.-Indië. Nog zoovele andere overzeelanden verdienen op overeenkomstigen grondslag vanwege onze industrie bewerkt te worden.

Vandaar dan ook, dat de omvang van het vereischte syndicaats-kapitaal moeilijk zou kunnen worden geraamd. Voor den dienst in Ned.-Indië alléén zou met een fonds van b.v. f $\frac{1}{4}$ miljoen reeds véél kunnen worden bereikt.

Van hoeveel gewicht de totstandkoming van een dusdanig „organiseerend” lichaam voor onze industrie zou zijn en óók, welk een moreelen steun zijn participatie en toezicht in de te vormen ondernemingen zou beteekenen, behoeft zeker geen toelichting. Véél van de angstvalligheid van (nog) het meerendeel onzer fabrikanten om direct met Indië aan den slag te gaan — waartoe de wil reeds aanwezig is en de wensch reeds geuit — zou dan wel verdwijnen.

Dat niet iedere aldus in het leven geroepen Indische vestiging *van stonde aan* met winst voor de onderneming zelve zal werken en dat hier en daar wel een verliespostje zal te boeken zijn, spreekt vanzelf. Doch bij een zuinigen opzet, die in Indië thans te vormen en in de toekomst te bestendigen is, zal het resultaat voor alle betrokkenen ongetwijfeld meevallen.

Althans voor de industrie en haar werkers, die het zonder een behoorlijken uitvoer *niet* goed kunnen stellen en al evenzeer voor het bank- en scheepvaartwezen, die er zijdelings min of meer aan verbonden liggen.

Mocht echter, onverhoopt, het particuliere bedrijfsleven terzake deze zoo hóógst-belangrijke materie te kort schieten, ligt het dan niet op den weg onzer Regeering om — indachtig het advies van de commissie-Bruins — regelend op te treden?

Heeft onlangs oud-Minister Verschuuer niet nog gezegd: „Wij moeten en zullen exporteeren, of zullen ondergaan”! — Welnu dan, wie neemt het initiatief om Nederland en Indië economisch dichter bijéén te brengen?

H. F. N. NIEUWENHUIS.

STANDARDISATIE VAN LAND- EN TUINBOUW-PRODUCTEN.

De klachten over wanverhouding tusschen landbouw- en detailprijzen blijven aanhouden. Eenerzijds klaagt de landbouwer over te lage uitkeering voor zijn aardappelen etc., anderzijds klaagt de verarmde stedelijke bevolking over te hooge detailprijzen voor deze producten. De tusschenkomst van de regeering om den producent vergoeding voor kosten en een matige winst te verzekeren heeft niet voor alle artikelen dit gewenschte resultaat doen zien. Te verwonderen is dit niet. In de eerste plaats is de agrarische productie afhankelijk van omstandigheden, die wij slechts voor een klein gedeelte kunnen beheerschen, zoodat nu eens de oogst de verwachtingen verre overtreft, dan weer daar verre beneden blijft.

Oogstschommelingen van 50 pCt. zijn niet zeldzaam; voor een inelastisch product als aardappelen of een aan bederf onderhevig product als bloemkool brengt dit buitengewone prijsdaling met zich mee, terwijl een product met meer elastische vraag uit den aard der zaak beter op peil blijft. Deze kwestie vraagt een onderzoek en kan niet uitgesteld worden. Niets is bekend hier te lande omtrent de elasticiteit van de vraag naar onze producten en toch ziet de regeering zich ieder oogenblik voor de noodzakelijkheid gesteld in te grijpen in het prijsmechanisme. Maar hoe kan zij dat doen, zonder dat haar de noodige gegevens ter beschikking staan? Beperving van het aanbod is het wapen, waarvan zij zich bedient om tot een behoorlijke prijs te komen, doch in de eerste plaats heeft zij noodig te weten *hoeveel* het

aanbod beperkt moet worden, om met eenigen grond te kunnen verwachten: a. dat de producent een behoorlijken prijs krijgt; b. dat de consument door de prijspolitiek van de regeering zijn verbruik niet vermindert. Stichting van een economisch bureau lijkt mij dringend noodzakelijk, dat zich onmiddellijk moet bezighouden met de vraag hoe het verbruik reageert van melk, boter, etc. op een prijschommeling, bij welken prijs wij een stabiele productie kunnen verwachten, wanneer een aangekondigde prijswijziging effectief wordt ten opzichte van het aanbod. Immers het is duidelijk, dat een verhooging van de vleeschprijzen, of een verlaging van de voederprijzen slechts in de toekomst het aanbod van vleesch beïnvloeden zal.

Naast deze twee moeilijkheden:

a. onzekerheid van de grootte van den oogst; b. onbekendheid met elasticiteit van de vraag naar verschillende productie, komen maatregelen van de ons omringende landen ons nieuwe bezorgen, getuige het vaststellen van het invoerrecht op druiven gedurende de maand Juli op 75 R.M. door Duitschland, waartoe de handelsverdragen met Nederland en Frankrijk de mogelijkheid lieten. Deze zware heffing zal het exporteren naar Duitschland in die maand wel tot de zeldzaamheden maken en vanzelf brengt deze nu hier te plaatsen hoeveelheid weer sterk verstoord evenwicht met zich.

Intusschen verzuimt de land- en tuinbouwer gebruik te maken van een gelegenheid, zijn arbeid eenigszins beter te zien beloond, dan tot nu toe het geval is geweest.

De arbeidssplitsing, die zich de laatste 30 jaar ook meer en meer in den land- en tuinbouw heeft voortgezet, is oorzaak, dat de producent hoe langer hoe meer van den consument is afgegroeid. Het aantal producenten, dat zelf bij de klanten boter, eieren, groenten, fruit bezorgt, is zeer gering geworden; het handelsapparaat heeft de functie van distributie, opslag, op zich genomen en zich tusschen producent en consument geplaatst. De beloning van dezen kleinhandelaar is altijd een ruime geweest in vergelijking met hetgeen de producent voor zijn diensten ontving, doch in de laatste jaren mag men gerust spreken van een wanverhouding.

Bijv. artikel a. wordt op de veiling in 1928 verkocht voor 10; in den kleinhandel werd dit dan verkocht voor 30; de „handelsonkosten” zijn dus berekend op 20. Door de deflatie is het artikel in 1934 in den kleinhandel niet meer te plaatsen boven 20. Ongelukkigerwijze voor den producent hebben de „handelsonkosten” als meest onbeweeglijke groep zich practisch op het oude punt gehandhaafd; loonen, huren, belastingen, zijn, ondanks de deflatie, of op het oude niveau gebleven, of onvoldoende gedaald, zoodat wij voor deze groep van onkosten in 1934 nog moge berekenen 18, met gevolg, dat voor den producent nog een prijs overschiet van 2. Daling van den detailprijs met $\frac{1}{3}$ gaat hier samen met waardedaling van den producentenprijs met $\frac{1}{6}$ van zijn oorspronkelijke waarde, een voorbeeld, dat niet met de werkelijkheid in strijd is.

Daar het niet aan te nemen is, dat in deze politiek gauw verandering zal komen door nl. ook de handelsonkosten tot $\frac{2}{3}$ van 20 = 13 $\frac{1}{3}$, terug te brengen, waardoor voor den producent dus 6 $\frac{2}{3}$ in plaats van 2 over zou blijven, ziet de land- en tuinbouwer zich genoodzaakt langs een anderen weg een gedeelte van de handelsonkosten tot zich te trekken. Hij kan dit doen door de goederen dichter bij den consument te brengen, niet dat hij zelf weer dagelijks zijn klanten gaat bezoeken als vroeger, doch hij kan dit op een andere manier. Wanneer hij zijn producten, die daarvoor geschikt zijn, in kleine hoeveelheden verpakt, en ze onder een handelsmerk bij den groenteboer beschikbaar stelt, dan heeft de consument de vakkennis van den groenteboer, die hij nu nodig heeft voor

een goede keuze uit de vele soorten en variëteiten niet meer nodig.

De diensten van den tusschenhandelaar worden daardoor teruggebracht tot het overhandigen van een verpakt artikel, waarvoor de beloning niet hoog behoeft te zijn. Maakt men voor deze standaardmerken een intensieve reclame, dan zal het publiek zich gaarne tot dit merk wenden, omdat het dan niet meer voorkomt, dat vandaag de rhabarber aangenaam van smaak is en morgen oogenschijnlijk dezelfde soort niet te genieten is. Soortgelijke verschillen doen zich met allerlei producten voor. Aardbeien, appels, bessen; herhaaldelijk koopt de niet-deskundige een heel ander product, dan hij meende, wat niet bevorderlijk is aan een geregelde afname. Niet alle artikelen zullen er zich toe leenen, doch zeer zeker winter-aardappelen, Zeeuwsche uien, Brabantsche bellefleuren, kleiperen, winterwortelen, Bredasche spruiten enz., die keurig verpakt in kleine hoeveelheden gretig aftrek zullen vinden. De prijs, die de consument betaalt, moge dan nog wel wat dalen, dat lijkt mij voor den producent geen bezwaar, gezien het zeer groote percentage van onze bevolking, dat weinig of geen groente en fruit gebruikt (gebruiken kan). De afzet zal daardoor vergroot worden tot welzijn van het volk en den producent, die voor zijn gestandaardiseerd product, tegen lager prijs in den detailhandel verkocht, een grooter bedrag krijgt dan bij de huidige toestanden, waar zeer hooge „tusschenkosten” mede oorzaak zijn van:

- 1e. onvoldoende verbruik door den consument;
- 2e. onvoldoende ontvangst voor den producent.

Tallos zijn de voorbeelden waaraan de land- en tuinbouw zich in dat opzicht kan spiegelen, ook in den handel in levensmiddelen, b.v. beschuit, jam, thee, sardines, ansjovis etc.

Toch blijft er eenig verschil met de meeste van bovenbedoelde artikelen; immers hier wordt de detailprijs meestal door den producent vastgesteld. Bij de land- en tuinbouwproducten zal dit niet gauw mogelijk zijn, mijns inziens verzetten zich daartegen:

- a. de steeds wisselende marktpositie van de meeste artikelen; vlugge aanpassing van den detailprijs hieraan is eerste eisch;
- b. het zeer groot aantal producenten, dat buiten iedere organisatie staat.

C. BRAKMAN.

DE RIJKSMIDDELEN OVER MEI 1934.

Het totaalcijfer van de opbrengst der Rijksmiddelen over de maand Mei jl. lijkt niet zoo ongunstig, vergeleken met dezelfde maand van het vorige jaar. Indien wij ons even bepalen tot de „Overige middelen” van Afdeling II van den staat, die een behoorlijke basis van vergelijking opleveren, blijkt, dat de ontvangsten ditmaal f 30.297.300 hebben bedragen, hetgeen een vooruitgang beteekent van f 4.756.200. De gemiddelde maandraming werd evenwel niet bereikt (tekort f 1.912.500). Bij nadere beschouwing blijkt de vooruitgang bij het vorige jaar dan ook uitsluitend te zitten in de omzetbelasting en de couponbelasting, die het vorige jaar nog niet werden geheven. Laat men deze beide middelen buiten beschouwing, dan blijken de resteerende middelen ditmaal f 962.300 minder te hebben opgeleverd dan in de maand Mei 1933, terwijl zij f 305.900 bij de maandraming zijn ten achter gebleven.

Slechts de gedistilleerdaccijns, de bieraccijns, de registratierechten en de loodsgelden vertoonen een hooger opbrengstcijfer. Neemt men bovendien nog in aanmerking, dat de bieraccijns in Mei 1933 door bijzondere omstandigheden een abnormaal lage opbrengst verschafte, dan zal wel duidelijk zijn, dat de loop der middelen nog geen reden geeft tot tevredenheid.

De totale opbrengst over de eerste vijf maanden van het jaar beliep f 131.032.000 tegen f 123.852.700

in hetzelfde tijdvak van 1933. De vooruitgang bedroeg derhalve f 7.179.200. Veel ongunstiger staat het er met de raming voor; het nadeelig verschil bedraagt te dezen opzichte f 30.017.000. In dit laatste bedrag wordt echter voor ruim f 16 miljoen bijgedragen door de omzetbelasting, die in de eerste maanden van haar heffing nog niet op gang is kunnen komen. Indien ook hier dit middel, alsmede de couponbelasting buiten de vergelijking worden gehouden, blijkt, dat de overige middelen in vijf maanden f 12.013.700 minder hebben opgeleverd dan in het vorige jaar en dat het nadeelig verschil met de raming f 12.584.900 bedraagt.

In tegenstelling met de beide vorige maanden gaf de dividend- en tantiëmebelasting ditmaal een decres (van f 90.500), waardoor de in Maart en April jl. verkregen voorsprong boven 1933 daalde tot f 753.300. Het is natuurlijk mogelijk, dat hier toevallige omstandigheden van invloed zijn, doch men krijgt wel den indruk, dat de dividend- en tantiëmebelasting zich weer een weinig heeft hersteld.

De invoerrechten gaven f 680.800 minder. Hierbij moet echter worden bedacht, dat de ontvangsten van Mei 1933 vrij hoog waren. Op zichzelf beschouwd, was de opbrengst der afgeloopen maand volstrekt niet laag, immers f 770.200 meer dan de maandraming en ruim f 1.025.000 boven de opbrengst van Maart jl., die tot dusver de hoogste van dit jaar was. Na de diepe inzinking aan het begin van dit jaar schijnt het peil der invoerrechten weer eenigszins normaal te worden. Toch kwam in het tijdvak Januari t/m Mei nog f 6.514.500 minder binnen dan in hetzelfde gedeelte van het vorige jaar. Het statistiekrecht liep terug met f 19.100 (over vijf maanden met f 61.400).

Met de accijnzen liep het over het algemeen minder gunstig. Het zout bracht f 13.700 minder op en het geslacht wees een vermindering aan van f 44.000; in verband met de staking van de slachtingen voor de Crisis-Rundvee-Centrale zijn de vee prijzen gedaald. Voor het geringe decres van den wijnaccijns (met f 6.200) is geen reden bekend. De stijging van den gedistilleerdaccijns met f 72.400 was slechts schijnbaar, daar de maand Mei ditmaal een verschijndag van den crediettermijn meer telde dan in 1933. De bieraccijns verschafte een surplus van niet minder dan f 661.200; de opbrengst van Mei 1933 was echter bijzonder gering als gevolg van de lage productie in het begin van dat jaar als reactie op de omstandigheid, dat vóór 1 Januari 1933 voorraden waren gemaakt met het oog op de op dien datum ingevoerde heffing van 15 procenten. Het verbruik van suiker gaat, vermoedelijk mede als gevolg van de hoge heffingen, achteruit. Tot nu toe werd in het loopende jaar dan ook f 5.387.400 minder ontvangen. In de afgeloopen maand kwam f 754.300 minder binnen; dit cijfer is evenwel gunstig, daar Mei ditmaal vier betaaldagen van den crediettermijn bevatte tegen vijf in 1933. Tenslotte de tabaksaccijns, die met f 97.000 terugliep. Ook deze heffing heeft nog steeds onder de ongunstige tijdsomstandigheden en de daaruit voortvloeiende verlaging van het levenspeil te lijden.

De belasting op gouden en zilveren werken verschafte f 2.700 minder; de verminderde afzet komt hierin tot uitdrukking. De omzetbelasting komt langzamerhand op dreuf; de opbrengst bedroeg ditmaal f 5.310.700 bij een maandraming van f 6.791.700. Omtrent het peil, dat deze heffing op den duur zal bereiken, staan uiteraard nog niet voldoende gegevens ten dienste. Ook de couponbelasting stijgt langzaam maar zeker; de afgeloopen maand bracht f 407.700 in 's Rijks schatkist.

Van de z.g. conjunctuurbelastingen gaven de zegelrechten een decres van f 15.100. Deze daling komt geheel voor rekening van de beursbelasting, welke een vermindering aanwees van f 198.100. Dank zij de ruime ontvangsten in de eerste maanden van het

jaar, werd in 1934 toch nog een voorsprong behouden van f 726.700. Met de registratierechten gaat het ook iets beter. De afgeloopen maand gaf een surplus van f 151.100, waardoor het accres over vijf maanden steeg tot f 181.300.

De successierechten gaven f 131.200 minder. Toch valt dit middel nog bijzonder mee; de ontvangsten overtroffen de maandraming met f 484.100. Zou de waardedaling der vermogensobjecten werkelijk tot staan zijn gekomen? De loodsgelden gingen met f 17.700 vooruit; over vijf maanden valt een verbetering te constateeren van f 142.700, waarin althans een klein lichtpunt mag worden gezien.

Tenslotte nog een enkel woord over de kohierbelastingen van Afdeeling I. Het verschil tusschen den stand van ultimo Mei en dien van eind April jl. blijkt niet groot te zijn. Blijkbaar heeft het nieuwe belastingjaar 1934/1935 nog niet veel invloed kunnen uitoefenen, en hebben de kohieren nog bijna uitsluitend betrekking op het laatstverloopen belastingjaar. Zou is het verklaarbaar, dat de stand der inkomstenbelasting met niet meer dan f 1.001.300 is toegenomen. Al is dit ook meer dan de stijging in April jl. (f 454.300), toch is het nog te weinig, om van den verderen loop van dit middel reeds een indruk te krijgen. Daarvoor zal nog even moeten worden gewacht, tot de nieuwe aanslagen in eenigszins belangrijk aantal zullen zijn uitgereikt.

Een vergelijking met het overeenkomstige tijdstip van het vorige jaar doet zien, dat de teruggang uitsluitend zit in de inkomstenbelasting, waarvan het zuiver kohierbedrag een teruggang met f 4.593.600 aanwees; de overige directe belastingen bewogen zich alle in stijgende lijn, en gaven tezamen een voordeelig verschil van f 634.800. Voor de grondbelasting bedraagt de toeneming f 120.900, voor de vermogensbelasting f 363.600 en voor de Verdedigingsbelasting I f 150.200.

BUITENLANDSCHE MEDEWERKING.

HET ECONOMISCH HERSTEL IN ZUID-AFRIKA.

Prof. Dr. C. G. W. Schumann te Stellenbosch schrijft ons:

De depressie van 1929—1932, waarschijnlijk de ernstigste in de economische geschiedenis van het land, is in Zuid-Afrika definitief omgeslagen in een uitgesproken opleving. In de tweede helft van 1932 vielen reeds teekenen hiervan waar te nemen. Den 28sten December 1932 werd de gouden standaard opgeheven.

De vraag rijst nu, in hoeverre en in welk opzicht de opleving hier te lande te danken is aan de depreciatie van de geldeenheid, en in hoeverre aan andere oorzaken, zooals de tendens tot verbetering in andere landen, tot het gewone herstel na een periode van een diepe depressie. Hoewel dit probleem in ieder land zijn eigen bijzondere kenmerken vertoont, is een antwoord op deze vraag, wat betreft Zuid-Afrika, zeer zeker van belang voor landen zooals Nederland, Duitschland enz., waar het probleem van den gouden standaard nog in het brandpunt van de belangstelling staat en nog niet tot een oplossing gebracht is. Zelfs, indien wij de intensiteit en den aard van het economisch herstel precies konden meten, wat uit den aard van de zaak bijna niet mogelijk is, dan nog zou het buitengewoon moeilijk zijn, om de uitwerking van dezen eenen factor, nl. de depreciatie van de geldeenheid, hetzij statistisch, hetzij deductief-theoretisch, van de andere medewerkende factoren te isoleeren.

Mijn bedoeling is daarom in hoofdzaak, enkele feiten weer te geven over den loop van de depressie en de opleving en daaraan eenige korte beschouwingen vast te knopen. Het spreekt vanzelf, dat een volledig antwoord op bovengenoemde vraag uitgesloten is.

Ik begin met de volgende statistieken ¹⁾.

Periode	Gemid. mnd. prijs v. goud Pari = 100	Index v. d. grooth. in Z.-Afrika 1910=1000	Kosten v. levens- onderh. 1910=1000	Index v. 15 industriële goudaand. 1925=100	Index v. elf industriële aandeelen 1925=100
1925	100	1436	1340	100	100
1927	100	1395	1348	Juni 129,2	Juni 122
1929	100	1305	1336	" 93,6	" 134
1930	100	1155	1300	" 81,8	" 116
1931	100	1119	1268	" 83,8	" 106
Jan. 1932	100	1083	1233	77,0	84
Apr. 1932	100	1062	1231	70,0	79
Juli 1932	100	1002	1202	66,8	73
Oct. 1932	100	978	1189	86,2	81
Jan. 1933	141	932	1147	126,8	85
Febr. 1933	140		1152	161,6	103
Mrt. 1933	140		1160	169,0	104
April 1933	140	1013	1170	189,8	104
Mei 1933	141		1176	193,4	105
Juni 1933	141		1183	188,6	103
Juli 1933	145	1072	1176	167,6	108
Aug. 1933	147		1170	202,8	110
Sept. 1933	152		1180	219,4	112
Oct. 1933	152	1122	1207	205,0	115
Nov. 1933	147		1222	203,0	118
Dec. 1933	147		1220	190,8	120
Jan. 1934	152	1193	1196		
Febr. 1934	159		1197		

Het onmiddellijk gevolg van de depreciatie van de geldeenheid is de geweldige „boom” in goudaandelen, en een niet onbelangrijke stijging van den index van industriële aandeelen. Uit deze twee indices, die met de „speculatie-curve” van de Harvard Barometer vergeleken kunnen worden, is duidelijk te zien, dat een definitieve tendens tot opleving zich reeds in het derde kwartaal van 1932 vertoonde, dus enkele maanden vóór de gouden standaard verlaten werd. De verklaring van den „boom” ligt voor de hand, als in het oog wordt gehouden, dat de waarde van een aandeel gelijk behoort te zijn aan de gekapitaliseerde toekomstige opbrengsten. De goudprijs is met bijna 60 pCt. gestegen, de exploitatie-kosten per ton erts zijn tot dusverre niet grooter geworden (deze zijn nl. van Jan. 1933 tot Jan. 1934 bijna constant gebleven op 19/- tot 19/6) en vertoonen thans eerder een neiging tot dalen dan tot stijgen, het terugvloeden van geld, dat in 1931—1932 om speculatieve redenen naar Engeland is gegaan, heeft een geldruimte veroorzaakt en de kapitaalrente verlaagd; de levensduur der mijnen is verlengd, waardoor de reserve voor amortisatie — een belangrijke factor in den prijs van de goudaandelen — aanmerkelijk kon worden verminderd. Dit alles, gepaard aan het reeds toeneemende optimisme gedurende het jaar 1932, verklaart de intensiteit van den „boom” in de goudaandelen.

Een van de meest besproken vraagstukken in den vroegeren strijd over den gouden standaard in Zuid-Afrika was, of de depreciatie van de geldeenheid de kosten van levensonderhoud niet onnoodig hoog zou opdrijven. De populaire opvatting was, dat de interne waardevermindering van de geldeenheid ongeveer gelijken tred zou houden met de externe depreciatie. In het begin van 1932 heb ik in mijn: „The World Depression, South Africa and the Gold Standard” geschreven: „Should the South African Pound there-

¹⁾ De goudprijs is opgegeven door de „Transvaalse Kamer van Mijnwese”. De groothandelsprijzen worden in Zuid-Afrika slechts eens per kwartaal gepubliceerd. De kosten van levensonderhoud omvatten: voedsel, brandstof, licht en huishuur. De indexcijfers van 15 goudaandelen en 11 industriële aandeelen zijn door schrijver dezes samengesteld uit de oorspronkelijke statistieken van de effectenbeurs te Johannesburg, aangezien er geen bevredigende index van goudaandelen bestaat in Zuid-Afrika en die van industriële aandeelen bestaat in geheel ontbreekt. (Een volledige uiteenzetting en interpretatie van deze indices, zowel als van enkele andere conjunctuurindices, met grafieken, zal verschijnen in een artikel van mijn hand: „Business Cycles in South Africa” in de Juni-aflevering van het „Suid Afrikaanse Tydskrif vir Ekonomie”).

fore depreciate to 15/-, it is almost certain, that the retail price index will not rise by more than say 5 % in case world prices remain more or less stable.” (Pag. 129).

In werkelijkheid is de prijs van het goud gestegen, niet met 33 pCt., zooals verondersteld werd, maar met bijna 60 pCt., terwijl de wereldprijzen daarentegen nog in 1933 een dalende tendens vertoonden; tegelijkertijd zijn de kosten van levensonderhoud in Zuid-Afrika van Jan. 1933 tot Jan. 1934 met slechts 4,4 pCt. gestegen. In de toekomst kan echter een stijging verwacht worden in verband met de stijging van de groothandelsprijzen en de tendens van de wereldprijzen; wij zijn evenwel nog ver verwijderd van de prijzen van 1925—1929. De algemeene beweerde nadeelige verschuiving van rijkdom ten nadeele van personen met vaste inkomens, loonarbeiders en crediteuren, heeft dus feitelijk niet plaats gehad; door grotere werkgelegenheid met als gevolg vermindering van de werkloosheid en grotere contróle op credietverlening is deze klasse als sociale groep zelfs ongetwijfeld in absoluten zin vooruitgegaan in vergelijking met den toestand van 1931—1932.

Teekenen van economisch herstel en van een uitgesproken opleving zijn feitelijk in alle deelen van het economisch stelsel van het land merkbaar. De volgende reeksen ¹⁾ geven hiervan een duidelijk beeld.

Datum	Inkomsten v. d. spoorwegen £/000	Totale invoer £/000	Totale uitvoer £/000	Bank Debits 1928=100	Aantal blanken in de fabrieken 1925=100	Goedgek. bouwplannen £/000	Aantal faillissementen (alleen van blanken)
1925	2068	5661	7453			501	105
1927	2181	6177	8040		107	625	87
1929	2262	6955	8154	1009	115	939	123
1930	2116	5382	6954	908	111	718	194
1931	1919	4418	5987	863	106	690	192
Mrt. 1932	1935	2700	5540	763	99	341	269
Juni 1932	1816	2623	5132	691	94	275	195
Sept. 1932	1885	2518	5909	690	95	272	190
Dec. 1932	2079	2915	5330	730	95	209	151
Jan. 1933	2022	3055	9093	1049	94	240	132
Febr. 1933	1837	3408	8404	1077	98	259	140
Mrt. 1933	2048	4073	9402	920	100	405	157
April 1933	1843	3543	6763	851	100	440	119
Mei 1933	2055	3770	4901	862	101	572	98
Juni 1933	2223	3907	7781	1011	103	438	86
Juli 1933	2183	4158	6603	921	104	499	76
Aug. 1933	2210	4351	7325	1072	105	618	76
Sept. 1933	2203	4473	9565	997	107	615	54
Oct. 1933	2285	4958	8118	948	109	670	51
Nov. 1933	2412	4828	7675	894	111	580	79
Dec. 1933	2332	4846	8637	902	111	595	70
Jan. 1934	2350	4907		1186	111	772	
Febr. 1934		4415					

De algemeene loop der conjunctuur blijkt zeer duidelijk uit bovenstaande cijfers, die een nauwe correlatie vertoonen met de indices van aandeelenprijzen, hoewel het hoogtepunt in den index van goudmijnaandelen reeds in 1927 bereikt werd. Vooral in de spoorweginkomsten, totalen invoer en „Bank Debits”, welke alle betrouwbare conjunctuurindices zijn gebleken, is reeds gedurende de tweede helft van 1932 een tendens tot opleving merkbaar.

De sterkere stijging van feitelijk alle indices gedurende 1933 is voor een groot deel een direct gevolg van de depreciatie van de geldeenheid. De groote sprong in den uitvoer b.v. is een duidelijk gevolg van de goudpremie; exclusief de premie in den uitvoerprijs van goud zou de totale uitvoer in Januari 1934 £ 7.039.000 geweest zijn. De goudpremie is dus direct verantwoordelijk voor een stijging van £ 2.054.000 in de waarde van den uitvoer, afgezien van de hogere waarde van landbouwproducten; een buitengewoon belangrijk feit in verband met de Zuid-Afrikaansche

¹⁾ Zooals men ziet, zijn van de jaren 1925 tot 1931 de gemiddelde maandcijfers aangegeven om die te kunnen vergelijken met de volgende maandcijfers. Bij de spoorweginkomsten leze men voor 1925: 1 April 1925 tot 31 Maart 1926, enz.

handels- en betalingsbalans. De sprong in „Bank Debits” in Jan. 1933 is een gevolg van den verhoogden omzet van goudaandeelen en is dus in dit geval eerder een bewijs van grootere beurspeculatie dan van verhoogde productieve bedrijvigheid. De geleidelijke stijging in spoorweginkomsten, invoer, aantal arbeiders in fabrieken, goedgekeurde bouwplannen en de merkbare daling van het aantal faillissementen wijst echter op een besliste toeneming van de reële economische bedrijvigheid van de Unie na 1932.

* * *

Staan wij hier voor een definitief herstel na de depressie van de afgelopen jaren en dus aan het begin van een „major upward swing”, althans wat Zuid-Afrika betreft?

Het doen van voorspellingen is buitengewoon gevaarlijk, zooals de ontnuchterende ervaring van verschillende conjunctuurinstellingen gedurende de vijf en meer afgelopen jaren heeft bewezen. Een nauwkeurige studie van den huidige toestand stelt ons echter in staat, een voorzichtige voorspelling te maken. Als wij de mogelijkheid van een oorlog uitschakelen als onberekenbaren factor, en als wij veronderstellen, dat het Zuid-Afrikaansche Pond ongeveer op de tegenwoordige hoogte gedevalueerd wordt, dat de politieke toestanden in Europa geconsolideerd worden en dat een meer rationeële internationale gouden standaard hersteld wordt, kunnen wij met vrij groote zekerheid aannemen, dat wij een periode van voorspoed in Zuid-Afrika tegemoet gaan, weliswaar niet in zoo'n stijgend tempo als in de afgelopen jaren, maar een, waarin volgens onze veronderstellingen in de volgende twee of drie jaren geen groote depressie te verwachten is.

De wetmatigheid van den conjunctuurcyclus, de voorloopig blijvende groote inkomsten van de goudmijnen, de buitengewone geldruimte en de ongewoon gunstige handelsbalans wijzen op de bestendigheid van de huidige opleving. Er zijn echter reeds teekenen van een speculatieve overdrijving, vooral op den Rand, en een tijdelijke terugslag is niet uitgesloten. Terwijl de meeste landen nog met groote staatstekorten te kampen hebben, zijn in Zuid-Afrika de tekorten van den Staat, de Spoorwegen en de meeste Provinciale Raden als vanzelf veranderd in overschotten. De tegenwoordige economische politiek in Zuid-Afrika behoort gericht te zijn, niet op steunmaatregelen om de depressie te overwinnen, zooals in andere landen, maar op de beheersching van een ongezonde overinvesteering, welke zich als een gevolg van den „boom” in goudaandeelen en de abnormale geldruimte dreigt te ontwikkelen.

De vraag rijst, of Zuid-Afrika een verstandige politiek heeft gevolgd met het verlaten van den gouden standaard. De verschillende indices hebben gewezen op een snelle stijging gedurende 1933, niet alleen in waarde, maar ook in reëlen omvang van de economische bedrijvigheid. Is het echter theoretisch mogelijk om economische welvaart te bevorderen door depreciatie van de geldeenheid? Een volledig antwoord hierop zou een uiteenzetting vereischen van het wesen der depreciatie en de gevolgen van een rationeële conjunctuurpolitiek. Het spreekt vanzelf, dat depreciatie van de geldeenheid als bewuste economische politiek slechts gerechtvaardigd is bij een bepaalde economische constellatie. In mijn: „The World Depression, South-Africa and the Gold Standard” heb ik beweerd, dat de kern van de argumenten voor het verlaten van den gouden standaard ligt in de afgelopen daling van de wereldprijzen en de economische desorganisatie, die daarmee gepaard is gegaan. Slechts waar depreciatie het herstel van een economisch evenwicht kan bevorderen, b.v. tusschen debiteuren en crediteuren, tusschen de productie van productiemiddelen en verbruiksgoederen, enz. is dit als bewuste economische politiek gerechtvaardigd.

In Zuid-Afrika is algemeen beweerd, dat depreciatie van de geldeenheid slechts een verschuiving van de inkomens kan veroorzaken, maar de totale welvaart geenszins kan verhoogden. Hiermede kan ik het niet eens zijn. Een depressie en prijsdaling brengen niet slechts een ongezonde en onrechtvaardige verschuiving in de distributie van de volksinkomens met zich, waarop Keynes in zijn „Tract on Monetary Reform” in hoofdzaak den nadruk heeft gelegd, maar veroorzaken ook een absolute vermindering van den totalen productie-omvang en dus in het te verdeelen reële volksinkomen. Cijfers van de wereldproductie, zooals „The World Economic Survey” over 1931/32 en 1932/33 publiceert, bewijzen dit afdoende. Trouwens, indien de wereldprijzdaling van 1929—1933 slechts een herdistributie van de internationale reële inkomens beteekende, zouden de verliezen door werkloosheid, winstvermindering enz. opgeheven moeten worden door voordeelen, verkregen door andere klassen in de samenleving, wat vanzelfsprekend ondenkbaar is.

De depreciatie van de geldeenheid en het proces van reflatie, dat nu aan den gang is, hebben er niet slechts toe bijgedragen om een onrechtvaardige verschuiving in de distributie van de volksinkomens gedurende de voorafgegane periode van prijsdaling te herstellen, maar hebben ook stimulerend gewerkt op den reëlen productie-omvang van de Unie na een abnormalen toestand daarvan. In beide opzichten is de reële welvaart van de Unie bevorderd. De argumenten worden in beginsel niet veranderd door het feit, dat Zuid-Afrika den gouden standaard verlaten heeft niet als gevolg van haar internen economischen toestand en den stand van de betalingsbalans, zooals door mij in een vroeger artikel is aangetoond, maar door de speculatieve vlucht van het Zuid-Afrikaansche Pond, door den politieken toestand aan het eind van 1932. De depreciatie van de geldeenheid heeft het alternatief, het sociaal moeilijke proces van loondeflatie en van afschrijving van schulden, enz. grootendeels onnoodig gemaakt. Echter moeten wij erkennen, dat de stimulerende werking gedeeltelijk een gevolg is geweest van de ietwat unieke positie van Zuid-Afrika met zijn groote goudindustrie als een nationale bron van inkomens.

Of de gunstige uitwerking blijvend zal zijn, zal grootendeels afhangen van de verdere economische politiek in Zuid-Afrika. Met het bereikte herstel van een gezonder economisch evenwicht bestaat daar een betere grondslag voor blijvende economische welvaart, vooral als in de naaste toekomst een rationeële conjunctuurpolitiek gevolgd wordt, en er een verstandig gebruik wordt gemaakt van de belastingen uit de overwinsten van de goudmijnen.

AANTEKENINGEN.

Toenemende bewapening in de wereld.

In den laatsten tijd is uit verschillende berichten gebleken, dat de uitgaven voor bewapening in de belangrijkste landen sterk toenemen. Bovendien heeft het Volkenbondsrapport betreffende den oorlog tusschen Bolivia en Paragua aan het licht gebracht, dat ook de internationale handel in oorlogswapenen zeer belangrijk is.

Het Institut für Konjunkturforschung heeft onlangs het treurige verschijnsel van toenemende bewapening met cijfers bevestigd.¹⁾ Het genoemde Instituut wijst er op, dat de militaire uitgaven van de wereld in 1933 t.o.v. 1932 verder zijn gestegen en thans ongeveer 10 pCt. hooger zijn dan in 1928.

Deze toeneming van de uitgaven voor bewapening vormt voor het inkomen van de individueele volkshuishoudingen een veel zwaardere belasting dan vóór den oorlog. In de laatste vijftig jaren vóór den oor-

¹⁾ Zie het weekbericht van 28 Febr. jl.

log zijn de uitgaven voor bewapening van de Europeesche landen — slechts hiervoor bestaan gegevens — ongeveer verviervoudigd. In dezelfde periode is de industriële productie van Europa echter vier en een half maal gestegen. Het aandeel van de militaire uitgaven is dus in de periode vóór den oorlog eerder iets gedaald.

Geheel anders is het beeld na den oorlog. In plaats van de parallele beweging zijn de uitgaven voor bewapening in de laatste jaren bijna ononderbroken gestegen, terwijl de industriële productie tot 1932 aanzienlijk is gedaald. Derhalve moest een gestadig grooter gedeelte van de productie-opbrengst voor bewapening worden uitgegeven.

In overeenstemming hiermede is, dat in de internationale oorlogsindustrie, ondanks de uitschakeling van de Duitse, Oostenrijksche en Hongaarsche productie, op het oogenblik waarschijnlijk meer arbeiders werkzaam zijn dan in 1913. Bovendien moet men er rekening mede houden, dat de arbeidsprestatie sterk is toegenomen.

Uit de gegevens van den Volkenbond heeft het genoemde Instituut berekend, dat de internationale handel in wapens en munitie van 1913 tot 1929, wat de hoeveelheid betreft, met ongeveer 50 pCt. is gedaald. Daar de productie van dit oorlogstuig op zijn minst gelijk is gebleven, is dus het deel van de productie, dat wordt uitgevoerd, gedaald. Dit is een gevolg van de industrialisatie van nieuwe landen.

Ondanks dit feit, is het aandeel in den uitvoer van de huidige grootste producenten gestegen tengevolge van de uitschakeling van Duitschland en Oostenrijk.

Uitvoer van vuurwapenen en munitie.¹⁾

	1913	1928	1929
Aandeel in den wereldhandel in procenten.			
Duitschland	32.4	0	0
Frankrijk	8.8	15.9	15.4
Groot-Brittannië	32.8	38.6	37.7
Oostenrijk	3.7	—	—
Tsjecho-Slowakije	—	3.6	4.9
Ver. Staten	13.2	18.0	16.6

¹⁾ Volgens de handelsstatistiek van de betreffende landen; vgl. Overzicht „Welthandel in Munition u. Feuerwaffen“.

De betekenis van den internationalen handel in oorlogsgereedschap wordt, aldus het genoemde Instituut, al te zeer verkleind, indien men, zooals de Volkenbond doet, alleen de vroegere wapensoorten (munitie, vuurwapenen) statistisch wil omvatten. Sedert de periode vóór den oorlog is de oorlogstechniek enorm vooruitgegaan. De fabricatie van tanks, chemische wapenen, militaire vliegtuigen enz. is zeer ingewikkeld, zoodat vele nieuwe landen nog niet in staat zijn, deze zelf in voldoende mate te vervaardigen. Ondanks de industrialisatie van de nieuwe landen zal de uitvoer van de oude landen van gecompliceerde en moderne wapenen derhalve sedert 1913 sterk zijn toegenomen. Als karakteristiek voorbeeld dient de vliegtuigindustrie:

Uitvoer van belangrijke landen van vliegtuigen, vliegtuigonderdeelen en -motoren (in millioenen Mark resp. R.M.).

Landen	1913	1929
Groot-Brittannië	1,0	44,7
Frankrijk	8,7	35,6
Ver. Staten	0,5	38,2
Totaal	10,2	118,5

De uitvoer van de drie grootste productielanden van vliegtuigen enz. is sedert 1913 meer dan vertienvoudigd; hij is thans bijna gelijk aan den uitvoer van alle landen ter wereld van vuurwapenen!

Het is wel mogelijk, dat een deel van den uitvoer van vliegtuigen voor vredelievende doeleinden wordt gebruikt. In de Ver. Staten wordt ongeveer 70—75 pCt. van de vliegtuigproductie voor oorlogdoeleinden gebezigd. In andere landen zullen de verhoudingen wel eender zijn.

De omvang van den wereldhandel in alle moderne

oorlogswapenen kan zelfs niet bij benadering worden geraamd. De toeneming van den uitvoer van vliegtuigen is alleen reeds voldoende, om een daling in den internationalen handel met vuurwapenen en munitie te compenseeren. De geheele internationale handel in oorlogstuig moet derhalve — ondanks de uitschakeling van Duitschland — grooter zijn dan vóór den oorlog.

Het kalimonopolie in gevaar.

De concurrentiestrijd op de internationale kalimarkt heeft in den allerlaatsten tijd veel scherpere vormen aangenomen. Zooals bekend, bezat Duitschland tot 1919 een wereldmonopolie voor kali, waarvan het door de kaliwet van 1910, welke een gedwongen aaneensluiting van de Duitse kaliproducenten verordende, zooveel mogelijk trachtte te profiteeren. In 1919 was Duitschland gedwongen Elzas-Lotharingen en daarmede ook de belangrijke kalimijnen in den Elzas aan Frankrijk af te staan. Daar het Duitse kalidwangsyndicaat echter met het Fransche kalisyndicaat, de Société Commerciale des Potasses d'Alsace omtrent de belangrijkste concurrentievraagstukken tot overeenstemming kwam, was tot voor kort, wat de contrôle over het aanbod betreft, op de internationale kalimarkt weinig veranderd.

Thans schijnt zich langzaam een verschuiving voor te bereiden. In de laatste jaren is de kaliproductie van Spanje sterk toegenomen. Dit land levert thans reeds zeer aanzienlijke hoeveelheden kali aan Nederland en de Ver. Staten. Behalve Spanje is thans ook de Sovjet-Unie op de kalimarkt verschenen, dat eveneens met Nederland, Denemarken en de Ver. Staten in verbinding tracht te treden. Sedert begin Februari van dit jaar werkt de eerste Russische kalimijn te Solikamsk in den Noordelijken Oeral op volle kracht, terwijl het in de twee eerste productiemaanden de voorloopige raming reeds geheel heeft bereikt. Een tweede groot bedrijf te Beresniki, eveneens in den Noordelijken Oeral, zal spoedig worden voltooid en nog dit jaar in bedrijf worden gesteld.

Het Duitse-Fransche kalikartel heeft kortgeleden gepoogd, de Spanjaarden voor een overeenkomst omtrent de regeling van het aanbod op de buitenlandse markten te winnen. De eerste poging is echter mislukt. Zelfs wanneer toekomstige pogingen succes zullen hebben, zou het onbeperkte kalimonopolie van Duitschland en Frankrijk thans voor de eerste maal ernstig in gevaar komen, omdat de Sovjet-Unie in zeer korten tijd een zeer gevaarlijke buitenstaander belooft te worden en de kaliproductie aan de Doode Zee in Palestina zich eveneens zoo gunstig ontwikkelt, dat ook deze kalimijnen binnen afzienbaren tijd als belangrijke leverancier zullen kunnen optreden. Met het oog op het groote belang van kali als een van de voornaamste meststoffen is het in gevaar brengen of zelfs de verbreking van het kalimonopolie van groote betekenis voor den landbouw, omdat de verscherping van den concurrentiestrijd stellig niet zonder invloed op de toekomstige prijsvorming van de kali zal blijven.

H.

De geografische verdeling van den Nederlandschen uitvoer.

Het tweede deel der Jaarstatistiek van den In-, Uit- en Doorvoer over 1933, dat onlangs is verschenen, geeft ons gelegenheid de geografische verdeling van den Nederlandschen uitvoer na te gaan en door een vergelijking met de verdeling in vorige jaren, eventueele verschuivingen in het land van bestemming te constateeren. De vele veranderingen op handelspolitiek en monetair gebied in de laatste jaren doen zulke verschuivingen verwachten. Daar de gewichtscijfers door hun verschillende wijze van samenstelling geen juist beeld voor een vergelijking zouden geven, hebben wij alleen van de waarde-cijfers gebruik gemaakt. Als beginjaar werd 1925 genomen.

Aandeel der Werelddeelen in den Nederl. uitvoer (in %).

	1925	1927	1929	1931	1932	1933
Europa	79.4	77.8	74.7	80.9	78.9	79.6
Azië	10.2	11.3	12.6	10.1	8.8	7.7
Amerika	7.3	7.4	9.0	6.3	7.6	8.9
Afrika	2.6	2.9	3.0	2.4	3.2	2.9
Australië	0.5	0.6	0.7	0.3	0.5	0.4
Totaal-Generaal	100.—	100.—	100.—	100.—	99.—	99.5

1) De som van de percentages van de 5 werelddeelen is in 1932 en 1933 niet precies 100, daar in die jaren de post bunkerkolen, -oliën, scheepsprovisiën en benodigdheden in het totaal-generaal is opgenomen.

Het overzicht van de verdeling van den uitvoer naar werelddeelen doet ons direct den overwegenden invloed van Europa zien. Bijna 80 pCt. der uitgevoerde goederen hebben een Europeesch land tot bestemming. Het aandeel van Europa vertoonde in de jaren 1925/29 echter een achteruitgang, vooral ten bate van Azië, dat een geleidelijke stijging van zijn percentage te zien gaf, evenals in iets mindere mate, Amerika. In de periode na 1929 wordt het Europeesche aandeel weer grooter. Het percentage voor Azië beweegt zich nu in dalende richting, waaruit duidelijk de gevolgen van de toenemende concurrentie van Japan blijken. Onze uitvoer naar Amerika heeft zich, na een sterke daling in 1931, sedertdien aanzienlijk hersteld.

Een berekening der percentages naar de landen laten een nauwkeuriger conclusie toe. Wij zien, dat Duitschland, Engeland, België, Frankrijk, de Ver. Staten en Nederl.-Indië gemiddeld 75 pCt., de vier eerstgenoemde landen alleen bijna 65 pCt. van onzen export afnemen. Onze export is, zooals den laatsten tijd duidelijk is gebleken, van maatregelen en omstandigheden in deze landen ten zeerste afhankelijk. Het aandeel van Duitschland, Engeland en Nederl.-Indië was bijna onafgebroken in de betreffende periode aan een daling onderhevig.

Aandeel der verschillende landen in den Nederlandschen uitvoer (in %).

	1925	1927	1929	1931	1932	1933
Duitschland	25.94	24.52	22.93	19.48	21.38	21.79
België	9.04	8.15	10.56	13.48	14.10	13.86
Engeland	25.91	23.82	20.69	24.62	19.13	17.48
Frankrijk	4.72	6.84	5.89	8.97	10.22	9.94
Ver. Staten	3.94	3.43	3.62	2.65	3.49	4.59
Nederl. Indië ..	7.43	7.18	8.76	6.87	5.56	4.25
Denemarken....	1.60	1.63	1.73	2.00	1.18	1.10
Zweden	1.60	1.56	1.60	1.75	1.69	1.79
Noorwegen	1.57	1.41	1.24	1.05	1.23	1.55
Italië	1.15	1.38	1.40	1.13	1.53	1.92
Zwitserland ...	1.03	1.18	1.36	1.50	2.38	2.61
Spanje	1.09	1.09	1.03	1.24	1.20	1.42
Overige landen..	14.98	17.81	19.19	15.26	16.91	17.70
Totaal..	100.—	100.—	100.—	100.—	100.—	100.—

Het Deutsche aandeel, dat in 1925 nog 26 pCt. bedroeg, daalde tot ruim 19 pCt. in 1931, herstelde zich daarna slechts weinig, en bedroeg in het laatste jaar 21.79 pCt. Het gedeelte, dat Engeland afnam, vertoonde in de periode 1925/29 een nog sterker daling dan het Deutsche, steeg weer aanzienlijk in 1931, doch is daarna — Ottawa en depreciatie — met nagenoeg 30 pCt. gedaald. Het aandeel van Indië in den totalen uitvoer is sedert 1931 met meer dan de helft gedaald. Het gezamenlijke aandeel dezer drie landen (Duitschland, Engeland en Ned.-Indië), dat in 1925 nog 59.28 pCt. bedroeg, was dientengevolge in 1931 nog maar 50.97 pCt. en in 1933 slechts 43.52 pCt.

Compensatie voor deze afneming werd vooral in België en Frankrijk gevonden. Het Belgische deel steeg van 9.04 pCt. in 1925 tot 10.56 pCt. in 1931 en bedroeg in 1933 13.86 pCt. Het aandeel van Frankrijk is sedert 1925 meer dan verdubbeld. (Van 4.72 pCt. op 9.94 pCt.). Italië, Zwitserland en Spanje worden eveneens geleidelijk belangrijker. Het totale aan-

deel van deze landen steeg van 3.27 pCt. in 1925 tot 3.87 pCt. in 1931 en 5.95 pCt. in 1933, en heeft samen met dat van Frankrijk en België den verminderden uitvoer, vooral naar Duitschland en Engeland, gecompenseerd.

Van de Scandinavische landen vertoont Denemarken sedert 1931 een sterken achteruitgang (van 2.00 pCt. op 1.10 pCt.), nadat het tot dat jaar een regelmatige stijging te zien had gegeven. Zweden blijft tamelijk constant, terwijl Noorwegen vanaf 1931 zelfs een toeneming in percentage vertoont. Het totale Scandinavische aandeel is dientengevolge sedert 1925 weinig veranderd. Het voor de Ver. Staten bestemde gedeelte bleef tot 1932 tamelijk constant, doch steeg in 1933 van 3.49 pCt. op 4.59 pCt.

In procenten van het totaal.

	1925	1929	1931	1933
<i>Daling:</i>				
Duitschland, Engeland, Ned.-Indië	59.28	52.38	50.97	43.52
<i>Stijging:</i>				
België, Frankrijk, Italië, Zwitserland, Spanje	17.03	20.24	26.32	29.75
Totaal	76.31	72.62	77.29	73.27

De bovengenoemde landen nemen samen 80 à 85 pCt. van den geheelen Nederlandschen export op. De rest gaat naar ca. 25 verschillende landen en vertoonde in 1925/29 een stijging van 14.98 pCt. tot 19.19 pCt., waardoor de daling van het percentage naar Duitschland en Engeland mede gecompenseerd werd. Na 1929 vertoonen deze voor den Nederlandschen uitvoer minder belangrijke landen echter weer een lager percentage, zoodat voor het verloren afzetgebied in Duitschland, Engeland en Indië in deze landen weinig tegenwicht werd gevonden.

De trek van het platteland naar de steden in de Vereenigde Staten.

In de periode van 1926 t/m. 1932 viel er in de Ver. Staten een daling waar te nemen van het aantal personen, dat naar de steden en dorpen verhuisde. In 1933 is deze daling tot staan gekomen, zoo lezen wij in een artikel in de Fin. Chronicle van 5 Mei jl. Het aantal personen, dat naar de steden trok, bedroeg in dat jaar 1.178.000 tegen 1.011.000 in 1932. Deze ommekeer is van groote beteekenis, niettegenstaande hij slechts een gedeeltelijken terugkeer tot de groote afvloeiing van de plattelandsbevolking beteekent, welke van 1920 tot 1929 jaarlijks plaats had, zooals uit onderstaande tabel blijkt.

Gegevens omtrent den trek van en naar de boerenhofsteden sedert 1922.

Jaar	Trek van de boerderijen naar de steden	Trek van de steden naar de boerderijen	Overschot trek van de boerderijen naar de steden
	(in 1000 personen.)		
1920	896	560	336
1921	1.323	759	564
1922	2.252	1.115	1.137
1923	2.162	1.355	807
1924	2.068	1.581	487
1925	2.038	1.336	702
1926	2.334	1.427	907
1927	2.162	1.705	457
1928	2.120	1.698	422
1929	2.081	1.604	477
1930	1.723	1.740	17 1)
1931	1.469	1.683	214 1)
1932	1.011	1.544	533 1)
1933	1.178	951	227

1) Overschot van den trek van de steden naar de boerderijen.

Vele lieden, die in 1933 weder van de boerderijen naar de steden terugkeerden, konden werk vinden. Sommigen kregen hun oude betrekkingen terug, terwijl anderen nieuwe werkgelegenheid vonden. Het grootste gedeelte van deze werkgelegenheid was te

danken aan de uitvoering van door de Federale fondsen gefinancierde plannen. Verschillende loonwerkers moesten hun familie op de boerderijen achterlaten, waar zij tijdelijk hadden gewoond, terwijl anderen hun gezinnen medenamen naar de stad.

Volgens de vragenlijsten van het Ministerie van Landbouw van de Ver. Staten waren de bewoners van de Noordelijke Staten, die naar de steden waren verhuisd, oorspronkelijk uit de steden naar het platteland gekomen, wegens gebrek aan werk in de steden, daar zij meenden op het platteland tegen geringe vergoeding voedsel en onderdak te kunnen vinden.

De inwoners van de Zuidelijke Staten en andere gedeelten van het land, die in 1933 van de boerderijen naar de steden verhuisden, waren landbouwers, pachtboeren en boerenarbeiders van geslacht op geslacht, die naar de door het werkverruimingsplan ontstane betrekkingen solliciteerden. Verschillende families moesten haar boerderijen verlaten, daar haar het recht ontnomen was, deze weder in bezit te krijgen, wegens faillissement en als gevolg van verkoop wegens belastingschuld.

Een factor, welke vroeger grootendeels voor den trek van de plattelandsbevolking naar de steden aansprakelijk was, ontbrak in 1933 geheel en al, namelijk, de trek van de jonge boerenbevolking naar de steden op zoek naar werk. Uit de statistieken blijkt, dat op de Amerikaanse boerderijen meer kinderen worden geboren, dan noodig zijn voor de vervanging van de ouden van dagen, die zich terugtrekken, of in de kracht van hun leven sterven. In normale omstandigheden absorbeeren de stedelijke industrieën gemakkelijk dit surplus, doch sedert de depressie een aanvang nam, bleef het grootste gedeelte van deze jongelieden op de eigen boerderijen, daar zij nergens anders werk konden vinden. Op deze wijze vormt het huidig surplus van jonge menschen op de boerderijen een moeilijk probleem in de ontwikkeling van een gezonde landbouw- en industriële politiek.

De trek naar het land is sterk aan het afnemen.

Het lokaas van de stad blijkt ten duidelijkste uit de groote afnemning van den trek van de stedelijke centra naar het platteland gedurende 1933. Verleden jaar bedroeg het aantal personen, dat zich op het platteland vestigde, slechts 951.000 tegen 1.544.000 in 1932. In 1933 was de trek naar het land het kleinst sedert 1921.

Dit moet aan verschillende omstandigheden worden toegeschreven, zooals bijv. het feit, dat de meeste werklozen uit de steden, die op boerderijen van familie of vrienden een toevluchtsoord konden vinden, hiervan reeds in het begin van de depressie gebruik maakten, terwijl het aantal stedelijke werklozen gedurende de eerste helft van 1933 niet in die mate steeg als een jaar tevoren. Boerenhuizen, waaronder begrepen vele woningen, welke reeds langeren tijd leeg stonden en zeer noodig opgeknapt moesten worden, waren reeds vóór 1933 zoo sterk bezet, dat

degenen, die naar het land wenschten te verhuizen, genoodzaakt waren nieuwe woonhuizen te bouwen.

De stedelijke overheden moedigden voorts haar werklozen aan om door tuinbouw in eigen behoefte te voorzien, waardoor de prikkel van de stedelijke bevolking om naar het platteland te trekken werd verminderd. De stedelijke crisisinstellingen maakten verder bekend, dat de landbouwgebieden geen hulp meer konden verleen, tenzij hulp van buitenaf was verzekerd, terwijl de kosten voor de zorg van de stedelijke families, die naar het platteland waren verhuisd, stegen, doordat woongelegenheid slechts kon worden verkregen door nieuwbouw.

De oorzaken van de beweging van de plattelandsbevolking naar de steden zijn, volgens het genoemde blad, in de eerste plaats een verbetering van de werkgelegenheid in de steden. Verder is de steun in vele steden groter dan op het platteland als gevolg van de daarvoor beschikbaar gestelde fondsen. Ten derde verschaffen de werkverruiming en openbare werken aan sommige stedelijke werklozen voldoende inkomen om in de steden te blijven wonen.

Het bouwbedrijf in 1933.

Hoewel 1933 nog met recht een crisisjaar mag heeten, was de productie van woningen, aldus de Hoofdinspecteur van de Volkshuisvesting in zijn jongste verslag, weer groter dan in het voorafgaande jaar. Dit blijkt uit de onderstaande tabel.

In verband met de volkstelling van 1930, is in dit verslag een vergelijking gemaakt van de woningtoestanden in 1930 met die in 1899 en 1909. Het aantal woningen met drie of meer bewoonde vertrekken, in verhouding tot den woningvoorraad, is sterk gestegen.

	Aantal aanwezige woningen	Aantal woningen met drie of meer bewoonde vertrekken	Percentage	Aantal woningen met vier of meer bewoonde vertrekken	Percentage
1899..	1.088.736	446.444	41	255.061	23.4
1909..	1.267.255	659.949	52	406.224	32.1
1910..	1.885.567	1.472.945	78	1.164.779	62..

Zowel de bouw van woningen van lage huurwaarde als de verlaging van de huren der bestaande woningen bleken in 1933, aldus het verslag, nog op groote moeilijkheden te stuiten. Beide hangen trouwens ook ten nauwste samen.

In een tijd van voldoende woningvoorraad zijn de exploitatiekosten van nieuwe woningen maatgevend voor de huren van alle woningen. Wanneer deze exploitatiekosten dalen en het mogelijk is, op onbeperkte schaal te bouwen, moeten de huren der bestaande woningen vanzelf, zij het wellicht in een langzamer tempo, deze daling volgen.

Indien dus deze daling zich te langzaam voltrekt — en het kan niet worden ontkend, dat voor groote groepen der bevolking, in het bijzonder voor de arbeiders in de onbeschutte bedrijven, vele huren in een wanverhouding staan tot de gedaalde inkomens —

Jaar	Aantal woningen aan den voorraad toegevoegd						Vermindering van den woningvoorraad door slooping, verandering, onttrekking aan de bestemming enz.	Totale vermeerdering van den woningvoorraad			
	Voltooid door:				Herbouw, uitbreiding, vernieuwing, verandering van bestemming, enz.	Totaal					
	Rijk, Provincie-waterschappen enz.	Gemeenten	Woningbouw-vereeningingen	Particulieren							
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)				
1921	636	1.5 %	5687	14.1 %	19298	47.8 %	14743	36.6 %	40364	1895	38469
1922	130	0.6 %	6808	14.6 %	13622	30.0 %	24936	54.8 %	45496	2035	43461
1923	94	0.2 %	5449	12.6 %	9590	22.2 %	27999	65.0 %	43132	2629	40503
1924	107	0.2 %	3574	7.6 %	8736	18.7 %	34295	73.5 %	46712	3616	43096
1925	41	0.1 %	4059	8.6 %	8538	18.1 %	34552	73.2 %	47190	4477	42713
1926	100	0.2 %	2916	5.7 %	4749	9.3 %	41068	79.8 %	51289	6926	44363
1927	69	0.1 %	2759	5.3 %	4801	9.2 %	42617	81.3 %	52358	7668	44690
1928	44	0.1 %	1191	2.4 %	5542	11.1 %	40558	81.0 %	50063	9371	40692
1929	64	0.1 %	2242	4.5 %	5221	10.5 %	39820	80.0 %	49823	8669	41154
1930	98	0.2 %	2329	4.3 %	5050	9.4 %	44024	81.9 %	53741	9210	44531
1931	35	0.1 %	3358	6.3 %	5961	11.2 %	41226	77.7 %	53062	9992	43070
1932	47	0.1 %	1447	3.3 %	3718	8.4 %	36129	81.7 %	44229	6928	37301
1933	58	0.1 %	692	1.5 %	965	2.0 %	42707	89.8 %	47563	5938	41625

moet dit verband houden met een te geringe daling van de exploitatiekosten van de nieuwgebouwde woningen.

Deze kosten zijn de laatste jaren eenigszins verlaagd, echter niet in die mate als noodig is om te voorzien in de behoefte aan goedkope woningen. Aan deze behoefte wordt niet voldaan, noch door de particuliere bouwers, noch door de vereenigingen, noch door de gemeenten. Er worden genoeg woningen gebouwd, ook arbeiderswoningen, maar deze zijn in het algemeen te duur. Dit is o.m. een gevolg van de te hooge exploitatiekosten.

De bouwkosten waren in 1932 en begin 1933 abnormaal laag. Daarna begon een stijging met enkele procenten, gevolg van een prijsstijging van eenige materialen.

De loonen der bouwvakarbeiders zijn nog hoog; weliswaar niet hooger dan die van de arbeiders in andere beschutte bedrijven, maar veelal belangrijk hooger dan de loonen van hen, in wier behoefte aan huisvesting moet worden voorzien.

In het voorjaar van 1933 werden in de groote steden de tarieven verlaagd, terwijl met 1 October een nieuwe verlaging der contractloonen is ingegaan.

Een verdere verlaging zal onvermijdelijk zijn, doch een belangrijke daling der bouwkosten mag hiervan niet worden verwacht, omdat gerekend moet worden op een stijging van de prijzen der materialen, van welke sommige abnormaal laag zijn geweest, enkele zelfs lager dan vóór 1914.

Een herstel van de materiaalprijzen op een peil, meer overeenkomende met het algemeene kostenpeil is dan ook te verwachten, terwijl ook de op 1 Januari 1934 in werking getreden Omzetbelasting zich in de bouwkosten zal doen gevoelen.

Alles tezamen kan worden aangenomen, dat de bouwkosten einde 1932 en begin 1933 wel het laagst mogelijke peil hadden bereikt. Een recent onderzoek heeft uitgewezen, dat de bouwkosten in het begin van 1934 gemiddeld 128 pCt. bedroegen van die in 1914.

INGEZONDEN STUKKEN.

DE RUBBERREGELING IN NEDERLANDSCH-INDIË

De heer J. F. Haccoû schrijft ons:

Ter aanvulling op mijn artikel in het nummer d.d. 30 Mei is het interessant te vermelden, dat in de ordonnanties tot regeling der rubberrestrictie is bepaald geworden, dat indien het exportquotum der bevolkingsrubber beneden de 80.000 ton zou dalen, deze laatste het verschil tusschen het vastgestelde quotum en deze 80.000 ton ten laste der ondernemingsrubber krijgt toegewezen; de minimum-uitvoer der bevolkingsrubber bedraagt op papier dus 80.000 ton. In de persberichten, welke tot nu toe tot ons kwamen, vond ik dit niet gememoreerd, vermoedelijk omdat men het alleen van theoretisch belang zal hebben geacht.

Van deze gelegenheid maak ik tevens gebruik een onvolkomenheid in mijn artikel te herstellen. Op pag. 485 1e kolom, 1e alinea staat, dat een tekort over

eenig jaar niet in het daarop volgende mag worden ingehaald. In de internationale regeling is echter bepaald, dat ten hoogste 12 pCt. van het quotum, dat over eenig jaar mag worden uitgevoerd, in het volgende jaar geëxporteerd mag worden. Aangezien de voorraden per einde Mei grootendeels zijn afgevoerd en onder de douane gesteld, dus — ook al geschiedt de uitvoer later — toch buiten de restrictie vallen, en de normale voorraden per eind van het jaar geen 12 pCt. der voortbrenging vormen, bestaat de correctie-mogelijkheid tot een zekere grens.

MAANDCIJFERS.

EMISSIES IN MEI 1934.

Prov. en Gemeentel. Leeningen f 2.712.500,—
zijnde:

Nederland

Gem. Almelo f 750.000 4½% %

obl. à 99% f 742.500

Gem. Eindhoven f 2.000.000¹⁾

4½% obl. à 98½% „ 1.970.000

Industriële Ondernemingen.²⁾

Mijnbouw-Ondernemingen „ 640.000,—
zijnde:

Nederland

Aandeelen:

Sarakreek Goudvelden

f 640.000 aand. à 100% ... f 640.000

Kerkelijke Leeningen „ 203.880,—

Nederland f 203.880

Totaal f 3.556.380,—

¹⁾ Waarvan f 150.000,— ondershands geplaatst.

²⁾ Conversie: f 15.000.000 4½% obl. Lever's Zeep Mij. N.V. à 100%. Van de oude 5½% leening stond nog f 19,5 miljoen uit. Er is bij deze gelegenheid dus f 4,5 miljoen terugbetaald.

Bovendien:

f 14.900.000,— 3-m. Schatkistpromessen à f 998,10

„ 12.410.000,— 6 „ „ „ 993,70

„ 36.900.000,— „ „ Schatkistbiljetten „ „ 1.007,27

„ 20.100.000,— 5-j. „ „ 1.010,—

De Kerkelijke Leeningen zijn als volgt onderverdeeld:

	Guldens	Rente-voet pCt.	Emissie-koers pCt.
Geref. Kenk van Rotterdam—Delfshaven	100.000	4½	100
R.K. Par. Kerkbestuur v. d. H. Joannes den Dooper, Huizum—Leeuwarden, waarvan f 84.000 voor conversie	190.000	4½	98

Emissies in 1934.

	Obligatiën	Aandeelen	Totaal
Januari f 5.985.000,—	—	—	f 5.985.000,—
Februari „ 1.935.375,—	—	—	„ 1.935.375,—
Maart „ 4.167.375,—	—	—	„ 4.167.375,—
April „ 11.500.625,—	—	—	„ 11.500.625,—
Mei ... „ 2.916.380,—	f 640.000,—	—	„ 3.556.380,—
	f 26.504.755,—	f 640.000,—	f 27.144.755,—

AANVOEREN in tons van 1000 KG.

Artikelen	Rotterdam			Amsterdam			Totaal	
	10-16 Juni 1934	Sedert 1 Jan. 1934	Overeenk. tijdvak 1933	10-16 Juni 1934	Sedert 1 Jan. 1934	Overeenk. tijdvak 1933	1934	1933
Tarwe	37.508	643.770	629.829	—	20.409	12.022	664.179	641.851
Rogge	10.229	234.433	201.086	—	15.257	2.762	249.690	203.848
Boekweit	768	11.189	11.202	—	—	25	11.189	11.227
Maïs	9.897	443.802	474.356	4.540	104.418	101.642	548.220	575.998
Gerst	6.115	183.046	146.926	250	27.229	17.613	210.275	164.539
Haver	139	70.450	83.452	200	2.206	2.017	72.656	85.469
Lijnzaad	2.255	119.492	123.237	3.055	122.321	153.721	241.813	276.958
Lijnkoek	2.423	46.571	31.960	—	25	—	46.596	31.960
Tarwemeel	581	9.487	10.306	—	1.338	3.720	10.825	14.026
Andere meelsoorten	1.447	28.525	27.542	—	2.962	5.203	31.487	32.745

OVERZICHT VAN DEN STAND DER RIJKSMIDDELEN.

(In Guldena)

Afdeling I Dir. belastingen.	Kohieren voor den dienst 1934 ¹⁾			Zuiver bedrag der kohieren (met inbegrip v/d. opc. v/h. Leeningf. 14) voor den vorigen dienst t/m. dezelfde maand van het vorige jaar ²⁾
	Totaal bedrag	Bedragen, welke zijn teruggegeven of anders dan wegens betaling op de kohieren afgeschreven	Zuiver bedrag	
Grondbelast. a)	9.509.523	—	9.509.524	9.388.631
Inkomst.bel. b)	22.994.606	889.923	22.104.683	26.698.333
Vermogensbel. c)	6.371.238	66.484	6.304.754	5.941.129
Verdedig.bel. I	3.365.877	60.811	3.305.066	3.154.821
Totaal	42.241.244	1.017.218	41.224.027	45.182.914

a) ¼ hoofdsom + 20 procenten op de hoofdsom der gebouwde eigendommen.

b) Hoofdsom + 20 procenten. c) Hoofdsom + 55 procenten.

1) Voor de belastingen naar inkomen en vermogen bestaan de vermelde bedragen uit 2/3 gedeelte van het met 1 Mei 1934 aanvangende belastingdienstjaar 1934/1935 en 1/3 gedeelte van het belastingdienstjaar 1933/1934.

2) Voor de belastingen naar inkomen en vermogen bestaan de vermelde bedragen uit 2/3 gedeelte van het belastingdienstjaar 1933/1934 en 1/3 gedeelte van het belastingdienstjaar 1932/1933.

Afdeling II. Overige middelen.	Mei 1934	Sedert 1 Januari 1934	Overeenkomstige periode 1933
Benaming der middelen			
Divid.- en tantiemebel. *)	840.199	3.857.646	3.102.313
Rechten op den invoer *)	7.025.403	27.655.464	34.169.971
Statistiekrecht	151.659	718.683	780.060
Accijns op zout	152.892	824.755	929.495
Accijns op geslacht	572.833	2.896.576	2.706.120
Accijns op wijn *)	76.517	843.300	770.340
Accijns op 't gedistill. *)	2.687.325	12.591.736	13.530.082
Accijns op bier *)	948.299	3.914.079	4.016.803
Accijns op suiker *)	3.655.557	19.515.736	24.903.127
Accijns op tabak *)	2.418.751	11.349.563	12.032.329
Bel. op gouden en zilverw.	38.802	221.456	259.444
Omzetbelasting ³⁾	5.310.717	17.949.226	—
Couponbelasting ⁴⁾	407.724	1.243.719	—
Recht. en boeten v. zegel ⁵⁾	1.488.951	7.188.299	6.461.551
Recht. en boet. v. registr.	1.200.557	4.895.681	4.714.428
Recht. en boet. v. successie, v. overgang bij overlijden en v. schenking	3.017.472	13.789.469	14.042.798
Opbrengst d. loodsgelden	303.629	1.576.574	1.433.872
Totaal	30.297.287	131.031.962	123.852.733

*) Hoofdsom en procenten, ook wat betreft de ontvangsten over het vorige jaar, bedoeld in kolom 3.

3) Het verschil tusschen de raming en de opbrengst van dit middel, is in hoofdzaak het gevolg van de in vorige overzichten medegedeelde oorzaken.

4) Ofschoon de raming van dit middel over een vol jaar is berekend, trad de wet tot heffing van deze belasting eerst op 25 Februari 1934 in werking.

5) Hieronder begrepen wegens zegelrecht van nota's van makelaars en commissionairs in effecten, enz. f 197.231. (Beursbel.)

6) Id. f 1.418.594.

INKOMSTEN TEN BATE VAN HET WEGENFONDS.

Wegenbelasting	1.927.936	7.958.327	7.686.135
Rijwielbelasting	28.583	119.978	129.735
Totaal	1.956.519	8.078.305	7.815.870

INKOMSTEN TEN BATE VAN HET GEMEENTEFONDS.

	Dienst 1933/1934 Zuiver bedrag der kohieren tot en met de maand Mei 1934	Zuiver bedrag der kohieren voor den dienst 1932/33 tot en met dezelfde maand van 1933
Gemeente.f.belast. . .	59.928.107	70.083.235
Tijd. opc. o. d. gem.f.b.	22.799.203	—
Op. verm. t. get. v. 50	5.671.759	5.438.020
Tijd. opc. o. d. verm.b.	3.403.055	—

STATISTIEKEN.

BANKDISCONTO'S.

Ned. { Disc Wissels. 2½ 19 Sept.'33	Lissabon 5½ 8 Dec.'33
Bk. { Bel. Binn. Eff. 3 19 Sept.'33	Londen 2 30 Juni'32
{ Vrsch. in R.C. 3 19 Sept.'33	Madrid 6 26 Oct.'32
Athene 7 14 Oct.'33	N.-York F.R.B. 1½ 1 Feb.'34
Batavia 4½ 16 Aug.'33	Oslo 3½ 22 Mei'33
Belgrado 7 9 Febr.'34	Parijs 2½ 31 Mei'34
Berlijn 4 22 Sept.'32	Praag 3½ 25 Jan.'33
Boekarest 6 5 Apr.'33	Pretoria 3½ 15 Mei'33
Brussel 3 26 Apr.'34	Rome 3 11 Dec.'33
Budapest 4½ 17 Oct.'32	Stockholm 2½ 1 Dec.'33
Calcutta 3½ 16 Febr.'33	Tokio 3.65 2 Juli'33
Dantzig 3 6 Mei'33	Weenen 5 23 Mrt.'33
Helsingfors 4½ 20 Dec.'33	Warschau 5 26 Oct.'33
Kopenhagen 2½ 1 Dec.'33	Zwits. Nat. Bk. 2 22 Jan.'31

OPEN MARKT.

	1934				1933	1932	1914
	16 Juni	11/16 Juni	4/9 Juni	28 Mei/2 Juni	12/17 Juni	13/18 Juni	20/24 Juli
Amsterdam Partic.disc. Prolong.	5/8	3/8-11/16	3/4	3/4-16/16	13/16-21/4	3/8	31/8-31/16
Londen Daggeld	3/4-1	3/4-1	3/4-1	3/4-1	1/4-1	1/4-1 1/2	13/4-2
Berlijn Daggeld	3/8-15/16	7/8-15/16	7/8-15/16	15/16	7/16-9/8	1-1/8	4 1/4-3/4
New York Daggeld 1)	1	1	1	1	1	2 1/2-3/4	13/4-2 1/2

1) Koers van 15 Juni en daaraan voorafgaande weken t/m. Vrijdag.

WISSELKOERSEN.
KOERSEN IN NEDERLAND.

Data	New York *)	Londen *)	Berlijn *)	Parijs *)	Brussel *)	Batavia 1)
12 Juni 1934	1.47 1/4	7.44 3/8	55.80	9.73 1/2	34.44	100 3/8
13 " 1934	1.47 1/4	7.42 1/2	55.80	9.72 3/4	34.44	100 3/8
14 " 1934	1.47 1/4	7.44	55.81	9.73 1/2	34.46 1/2	100 1/8
15 " 1934	1.47 3/8	7.45 1/2	56.—	9.74 1/2	34.47	100 3/8
16 " 1934	1.47 1/2	7.44 3/4	56.30	9.74 1/2	34.47	100 3/8
18 " 1934	1.47 7/16	7.44 1/8	56.13	9.73 3/8	34.46	100 3/8
Laagste d.w.1)	1.46 7/8	7.42	55.60	9.72 1/2	34.37 1/2	100
Hoogste d.w.1)	1.47 3/4	7.45 1/2	56.70	9.74 1/2	34.50	100 1/8
Muntpariteit	2.4878	12.1071	59.263	9.74 7/8	34.592	100

Data	Zwitserland *)	Weenen *)	Praag 1)	Boekarest 1)	Milaan **)	Madrid **)
12 Juni 1934	47.87	—	6.15	1.47 1/2	12.70	20.19
13 " 1934	47.87	—	6.15	1.47 1/2	12.69	20.17
14 " 1934	47.90	—	6.15	1.48	12.70 1/2	20.17
15 " 1934	47.89	—	6.15	1.47 1/2	12.70 1/2	20.16
16 " 1934	47.91	—	6.16	1.48	—	—
18 " 1934	47.92	—	6.15	1.48	12.71	20.16
Laagste d.w.1)	47.82 1/2	—	6.10	1.45	12.62 1/2	20.05
Hoogste d.w.1)	47.95	28.—	6.17 1/2	1.50	12.75	20.25
Muntpariteit	48.003	35.007	7.37 1/2	1.488	13.094	48.52

Data	Stockholm *)	Kopenhagen *)	Oslo *)	Helsingfors 1)	Buenos-Aires 1)	Montreal 1)
12 Juni 1934	38.40	33.27 1/2	37.42 1/2	3.30	35 3/8	1.48 3/8
13 " 1934	38.30	33.20	37.32 1/2	3.29	36	1.49 1/8
14 " 1934	38.35	33.25	37.40	3.29	36	1.49 1/4
15 " 1934	38.40	33.30	37.42 1/2	3.29	37 1/4	1.49
16 " 1934	38.45	33.27 1/2	37.45	3.29	37	1.49
18 " 1934	38.35	33.25	37.35	3.28	37 1/4	1.49 1/8
Laagste d.w.1)	38.—	32.90	37.05	3.25	35	1.48
Hoogste d.w.1)	38.65	33.50	37.65	3.35	37 1/2	1.49 1/2
Muntpariteit	66.671	66.671	66.671	6.266	95 3/4	2.4878

*) Notering te Amsterdam. **) Not. te Rotterdam. 1) Part. opgave. In 't 1ste of 2de No. van iedere maand komt een overzicht voor van een aantal niet wekelijks opgenomen wisselkoersen.

KOERSEN TE NEW YORK. (Cable).

Data	Londen (\$ per £)	Parijs (\$ per 100 fr.)	Berlijn (\$ per 100 Mk.)	Amsterdam (\$ per 100 gld.)
12 Juni 1934	5,05 1/8	6,61	38,13	67,96
13 " 1934	5,04 1/4	6,60 3/4	38,16	67,94
14 " 1934	5,05	6,61	38,04	67,91
15 " 1934	5,05 1/8	6,60 3/8	38,21	67,84
16 " 1934	5,05	6,60 1/2	38,21	67,83
18 " 1934	5,05	6,61	38,17	67,90
19 Juni 1933	4,14 3/4	4,81	29,12	49,16 1/2
Muntpariteit..	4,86	3,90 3/8	23,81 1/4	40 3/16

KOERSEN TE LONDEN.

Plaatsen en Landen	Noteerings-eenheden	2 Juni 1934	9 Juni 1934	11/16 Juni 1934 Laagste	16 Juni 1934 Hoogste
Alexandrië..	Piast. p. £	97 3/4	97 1/2	97 1/8	97 1/2
Athene	Dr. p. £	530	527	527	527
Bangkok...	Sh. p. tical	1/10 1/8	1/10 1/8	1/10 1/8	1/10 1/8
Budapest ..	Pen. p. £	17 1/4	17 1/4	17 1/4	17 1/4
Buenos Aires	d. p. \$	26 5/16	25 5/8	26	26 3/4
Calcutta ...	Sh. p. rup.	1/6 1/32	1/6 1/32	1/6	1/6 1/16
Constantin..	Piast. p. £	625	620	620	620
Hongkong ..	Sh. p. \$	1/5 1/16	1/5 1/8	1/4 7/8	1/5 1/8
Kobe	Sh. p. yen	1/2 3/32	1/2 1/4	1/2 3/16	1/2 1/4
Lissabon	Escu. p. £	110	110	109 1/2	110
Mexico	\$ per £	18 1/4	18 1/4	17 1/2	18 1/4
Montevideo ..	d. per £	19 1/2	19 1/2	19 1/2	20 1/2
Montreal ..	\$ per £	5.05	5.02 1/2	4.98	5.03
Rio d. Janeiro	d. per Mil.	4 1/4	4 1/4	4 1/4	4 1/4
Shanghai ..	Sh. p. tael	1/3 1/2	1/3 1/16	1/3 1/4	1/4
Singapore ..	id. p. \$	2/4 5/32	2/4 5/32	2/4 1/16	2/4 5/32
Valparaiso 1)	\$ per £	—	—	—	—
Warschau ..	Zl. p. £	26 1/8	26 1/4	26 1/2	27

ZILVERPRIJS		GOUDPRIJS 2)		
Londen 1)	N.York 3)	Londen	Londen	
12 Juni 1934..	19 1/8	45	12 Juni 1934....	137 1/4 1/2
13 " 1934..	19 15/16	45 1/4	13 " 1934....	138 1/4 1/2
14 " 1934..	19 7/8	45 1/2	14 " 1934....	137 7/8 1/2
15 " 1934..	19 13/16	45	15 " 1934....	137 8 1/2
16 " 1934..	19 7/8	44 7/8	16 " 1934....	137 8 1/2
18 " 1934..	19 11/16	44 7/8	18 " 1934....	137 9
19 Juni 1933..	19 1/16	36	19 Juni 1933....	122 1/2
27 Juli 1914..	24 15/16	59	27 Juli 1914....	84 10 1/4

1) in pence p. oz. stand. 2) Foreign silver in §c. p. oz. fine. 3) in sh. p. oz. fine

STAND VAN 's RIJKS KAS

Vorderingen.	7 Juni 1934	15 Juni 1934
Saldo van 's Rijks Schatkist bij De Nederlandsche Bank.....	f 29.147.853,07	f 42.864.904,35
Saldo b. d. Bank voor Ned. Gemeenten	" 227.739,90	" 25.435,38
Voorsch. op ult. Mei (resp. Apr.) '34 aan de gem. verstrekt op aan haar uit te keeren hoofds. der pers. bel., aand. in de hoofds. der grondbel. en der gem. fondsbel., alsmede opc. op die belastingen en op de vermogensbelasting	" 3.443.955,07	" 2.806.754,47
Voorschotten aan Ned.-Indië.....	" 279.942.003,78	" 279.796.651,75
Id. aan Suriname.....	" 12.225.356,78	" 12.306.917,41
Id. aan Curaçao.....	" 2.520.561,31	" 2.496.147,31
Kasvord. weg. creditverst. a/h. buitenl. Daggeldleeningen tegen onderpand ..	" 108.944.018,13	" 109.336.372,74
Saldo der postrek. v. Rijkscomptabelen	" 5.500.000,—	" 5.500.000,—
Vord. op het Alg. Burg. Pensioenfonds 1)	" 35.507.068,78	" 32.963.216,64
Vord. op andere Staatsbedrijven 1)....	" 1.310.637,78	" 1.261.663,32
Verstr. t. laste der Rijksbegr. kasgeldleeningen aan gemeenten (saldo)....	" 14.383.711,—	" 16.045.980,02
Verplichtingen.		
Voorschot door De Ned. Bank ingev. art. 16 van haar octrool verstrekt	—	f 450.197.000,—
Schatkistbiljetten in omloop.....	f 450.248.000,—	" 450.197.000,—
Schatkistpromessen in omloop.....	" 49.530.000,—	" 49.530.000,—
Zilverbons in omloop.....	" 1.341.902,—	" 1.339.867,—
Schuld op ult. Mei (resp. Apr.) '34 aan de gem. weg. a. h. uit te keeren hoofds. d. pers. bel., aand. i. d. hoofds. d. grondbel. e. d. gem. fondsbel. alsmede opc. op die bel. en op de verm. bel.	—	—
Schuld aan het Alg. Burg. Pensioenf. 1)	—	—
Id. a. h. Staatsbedr. der P.T. en T. 1) ..	" 113.837.092,27	" 112.252.686,18
Id. aan andere Staatsbedrijven 1)....	" 335.901,56	" 220.901,56
Id. aan diverse instellingen 1)	" 10.280.078,85	" 10.936.773,09

NEDERLANDSCH-INDISCHE VLOTTENDE SCHULD.

Vorderingen:	6 Juni 1934	13 Juni 1934
Saldo Javasche Bank.....	—	—
Betaalmiddelen in 's Lands kas.....	—	f 65.907.000,—
waaronder Muntbiljetten.....	—	—
Verplichtingen:		
Voorschot 's Rijks kas e. a. Rijksinstell.	f 279.721.000,—	" 279.671.000,—
Schatkistpromessen	" 1.000.000,—	" 1.000.000,—
Schatkistbiljetten	" 10.705.000,—	" 10.705.000,—
Muntbiljetten in omloop	—	—
Schuld aan het Ned.-Ind. Muntfonds.	" 1.549.000,—	" 1.549.000,—
Idem aan de Ned.-Ind. Postspaarbank.	" 1.645.000,—	" 1.879.000,—
Voorschot van de Javasche Bank.....	" 4.416.000,—	" 426.000,—

SURINAAMSCH-INDISCHE VLOTTENDE SCHULD.

Data	Metaal	Circulatie	Andere opsch. schulden	Discont.	Div. reke-ningen 1)
19 Mei 1934..	736	1.004	459	594	2.556
12 " 1934..	736	1.029	512	592	2.549
5 " 1934..	732	1.197	495	586	2.541
28 April 1934..	732	1.124	509	590	2.513
21 " 1934..	732	1.019	506	590	2.508
5 Juli 1914..	645	1.100	560	735	396

1) Sluftp. der activa.

NEDERLANDSCHE BANK.

Verkorte Balans op 18 Juni 1934.

Activa.			
Binnenl. Wis-sels, Prom., enz. in disc.	Hfdbk. f	23.174.966,36	
	Bijbnk. "	605.789,06	
	Ag.sch. "	4.688.623,05	f 28.469.378,47
Papier o. h. Buitenl. in disconto		—	" —
Idem eigen portef.	f	1.360.725,—	" —
Af: Verkocht maar voor de bk.nog niet afgel.		—	" 1.360.725,—
Beleeningen	Hfdbk. f	101.672.134,62 1)	
incl. vrsch.	Bijbnk. "	5.739.743,62	
in rek.-crt.	Ag.sch. "	42.191.633,49	
op onderp.		f 149.603.511,73	
Op Effecten	f	145.212.851,37 1)	
Op Goederen en Spec.		4.390.660,36	" 149.603.511,73 1)
Voorschotten a. h. Rijk		—	" —
Munt, Goud	f	103.621.720,—	
Muntmat., Goud		723.509.545,52	
	f	827.131.265,52	
Munt, Zilver, enz.		23.886.869,03	
Muntmat., Zilver		—	" 851.018.134,55 2)
Belegging 1/5 kapitaal, reserves en pensioenfonds		—	" 21.961.019,86
Gebouwen en Meub. der Bank		—	" 4.970.000,—
Diverse rekeningen		—	" 4.734.751,26
Staat d. Nederl. (Wet v. 27/5/'32, S.No. 221)		—	" 16.996.491,37
		f 1.079.114.012,24	

Passiva.			
Kapitaal	f	20.000.000,—	
Reservefonds		3.807.914,92	
Bijzondere reserve		5.000.000,—	
Pensioenfonds		9.313.176,64	
Bankbiljetten in omloop		888.347.250,—	
Bankassigatiën in omloop		126.625,24	
Rek.-Cour. f Het Rijk	f	41.404.036,61	
saldo's: f Anderen		110.800.422,97	" 152.204.459,58
Diverse rekeningen		—	" 314.585,86
	f	1.079.114.012,24	
Beschikbaar metaalsaldo	f	434.561.060,61	
Minder bedrag aan bankbiljetten in omloop dan waartoe de Bank gerechtigd is		—	" 1.086.402.650,—

1) Waarvan aan Nederlandsch-Indië (Wet van 15 Maart 1933, Staatsblad No. 99) f 76.424.425,—
2) Waarvan in het buitenland " 7.984.314,50

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Goud		Circulatie	Andere opsch. schulden	Beschikb. Metaal-saldo	Dek-kings-perc.
	Munt	Muntmat.				
18 Juni '34	103622	723.510	888.347	152.331	434.561	82
11 " '34	103622	716.302	898.700	134.746	431.123	82
25 Juli '14	65.703	96.410	310.437	6.198	43.521	54

Data	Totaal bedrag disconto's	Schatkist-promessen rechtstreeks	Beleeningen	Papier op het buitenl.	Diverse rekeningen 1)
18 Juni 1934	28.469	—	149.604	1.361	4.735
11 " 1934	28.767	—	150.149	1.361	7.367
25 Juli 1914	67.947	—	61.686	20.188	509

1) Onder de activa.

JAVASCHE BANK.

Data	Goud	Zilver	Circulatie	Andere opsch. schulden	Beschikb. metaal-saldo
9 Juni '34 2)	145.450		190.050	27.880	58.278
2 " '34 2)	145.650		186.630	29.600	59.158
19 Mei 1934	114.867	30.441	187.246	28.337	59.075
12 " 1934	113.864	31.199	189.278	28.343	58.014
25 Juli 1914	22.057	31.907	110.172	12.634	4.842

Data	Wissels. buiten N.-Ind. betaalb.	Dis-conto's	Beleeningen	Diverse reke-ningen 1)	Dek-kings-percentage
9 Juni '34 2)	1.290	73.800		10.140	67
2 " '34 2)	790	72.110		10.410	67
19 Mei 1934	896	9.539	49.526	9.910	67
12 " 1934	811	9.493	52.074	10.813	67
25 Juli 1914	6.395	7.259	75.541	2.228	44

1) Sluftp. activa. 2) Cijfers telegrafisch ontvangen.